

Orman ve Av

Yıl: 2015 / Ocak - Şubat / Sayı:1

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TARAFINDAN İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR.

Yıl: 2015 | Ocak - Şubat | Sayı: 1 | Cilt: 93 |
ISSN 1302-040X

**TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA
SAHİBİ**

GENEL BAŞKAN
Fevzi KALELİ

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Nihat ÖZ

EDİTÖR
Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN
ozden@karatekin.edu.tr

YAYIN KURULU
Prof. Dr. İsmet DAŞDEMİR
Prof. Dr. Oktay YILDIZ
Doç. Dr. Cihan ERDÖNMEZ
Yrd. Doç. Dr. Nimet VELİOĞLU
Dr. Metin KARADAĞ
Dr. Ufuk COŞGUN
Dr. Erdal ÖZÜDOĞRU

Hüseyin AYTAÇ
İlhan TAŞ
Hülya KILIÇ
Yasemen BİLGİLİ
Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ:
TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TUNA CAD. NO: 5 06410 KIZILAY/ANKARA

TEL-FAKS
0312 433 84 13

www.ormancilardernegi.org

ormancilarder@ttmail.com

BASKI
DÖNMEZ OFSET

GRAFİK TASARIM
Güngör GENÇ

KAPAK FOTOĞRAFLARI
Ahmet DEMİRTAŞ

Editörden

Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN

Ülkemizde ormancılık ticari bakış açısıyla mı yönetilmeli? Başarı ölçütü ne kadar odun üretildiği mi olmalı? Biliyoruz ki günümüzde ormancılığımız bu bakışla yönetilmektedir. Oysaki ülkemizdeki ormancılık örgütü bir kamu örgütüdür. Kamu örgütlerinin temel amacı topluma fayda sağlamaktır. Burada iki soru gündeme gelir: Toplumun kapsamı nedir ve fayda nedir? Son birkaç on yıla kadar orman toplum ilişkileri denince akla kırsal toplum gelirdi. Ancak günümüzde kent nüfusunun kır nüfusunu defalarca katlamasıyla artık sadece kırsal nüfustan bahsedemeyiz. Orman toplum ilişkilerinde artık kent nüfusu da ormanların faydalarını talep etmektedir. Temiz hava, rekreasyon alanı ve olanakları, temiz ve bol su, doğa turizmi etkinlikleri kentli toplumun ormancılıktan temel talepleridir.

Kırsal kesimin talepleri de elbette bitmemiştir. Hala orman içi ve yakınında milyonlarca (resmi rakamlara göre yedi milyon) orman köylüsü ormanla içiçe yaşamlarını sürdürmektedir. Bunların da elbette ormancılığımızdan çeşitli talepleri vardır. Bunlar karşılanmazsa orman-halk ilişkileri bozulacak ve sonuçta bundan yine ormanlar zarar görecektir. Dikili satış başta olmak üzere son yıllarda orman köylüsünün aleyhine birçok mevzuat ve uygulama değişikliği olduğunu görüyoruz, biliyoruz. Kırsal kesim insanının yerinde tutamayan, kentlere dolmasına neden olan hiçbir toplum bundan fayda sağlamamıştır. Öncelikle toplumun besin güvenliği kırsal kesimden sağlanmaktadır.

Anayasamız Türkiye Cumhuriyetini diğer niteliklerin yanında *sosyal devlet* olarak nitelemektedir. Sosyal devletin en önemli görevlerinden birisi toplumun sosyal ve ekonomik refahını yükseltmektir. 1961 Anayasası ile mevzuatımıza giren bu olgunun ormancılığımıza yansması ORKÖY'dü. ORKÖY kurulduğu günden itibaren çeşitli olanaksızlıklar içinde çok önemli görevleri yerine getirmiş bir genel müdürlüğümüzdü. Günümüzde daire başkanlığı düzeyine indirilerek aslında; devletin her alanda olduğu gibi orman köylüsü için de sosyal devlet niteliğini güdükleştirdiğinin önemli bir göstergesidir bu örgütsel tadilat. Ülkemizde orman toplum ilişkilerinin sağlıklı bir zemine oturtulması için ORKÖY'ün daha da geliştirilerek, günümüzün kentli toplumunu da kapsama alarak; Orman Toplum İlişkileri Genel Müdürlüğü olarak yeniden yapılanması ve kamu örgütü niteliğindeki ormancılık örgütümüzün bu niteliğe uygun olarak yönetilmesi gerekmektedir.

Saygılarımla.

İçindekiler

Editörden	1
Başyazı	2
TOD Marmara Şubesi Genel Kurulu	5
2015 Dünya Ağaç Günü Hazırlıkları	6
TOD Büyülü Nağmeler Korosu	9
Kıbrıs'ın Dünü Bugünü	10
Türkiye Ormancılar Derneği Genel Kurul İlanı	11
Gelenek Sürdürülmelidir	12
Hızlı Gelişen Türler	14
Türkiye Ormancılığında Tohum ve Ağaç Islahı Çalışmalarının 50 Yıllık Serüveni: Bir Başarı Öyküsü	25
Kent Yolları - Yol Ağaçları	34
Eski Bir Araştırmanın Düşündürdükleri	36
Büyük kulaklı yarası	39
Ulu Çınar'ı Yitirdik: YAŞAR KEMAL	43
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Gezisi	45
Özgecan'a Şiir	49

Fotoğraf: Oğuz KURDOĞLU

Başyazı

Ülkemizin en eski demokratik kitle örgütlerinden birisi olan Türkiye Ormancılar Derneği'nin 54. Olağan Genel Kurulu 07 Nisan 2012 Cumartesi günü, Ankara DSİ toplantı salonunda yapılmış, Fevzi KALELİ, Hüsrev ÖZKARA, Hüseyin ÇETİN, Kemal KAYA, Nihat Öz, Ozan ÇEKİÇ, Metin AVŞAROĞLU, Dursun KEPENEK ve Sıtkı AYDEMİR'den oluşan yönetim kurulu oluşturulmuştur. TOD Tüzüğü ve Genel Kurulda alınan kararlar, yaklaşık 3 (üç) yıldır görevde olan 54. Dönem yönetim kurulu olarak yerine getirilmeye çalışılmıştır.

Ormanlarımızın tahrip edildiği, doğal kaynak değerlerimizin bilinçsizce kullanıldığı bir süreçten geçiyoruz. Bu gelişmelerin ışığında, ormancılıkta yaşanan olumsuzluklara karşı mücadele etmek, meslektaşlarımız üzerindeki baskıyı ortadan kaldırmak, orman ve orman endüstri mühendislerinin haklarını sonuna kadar savunmak ve çözüm yolları üretmek, taşra örgütlerimizin tesisleşmesini sağlamak, merkez binamızdaki ve Rixos'taki sorunları çözüme kavuşturmak ve TOD'un kurumsallaşma sürecini hızlandırmak için 54. Dönem içerisinde birçok faaliyet gerçekleştirilmiştir.

54. dönem içinde yapılan çalışmalardan bazıları;

- Türkiye Ormancılar Derneği'nin önümüzdeki 15-20 yılı planlamak amacıyla, tüm üyelerimizin görüşlerini de dikkate alarak hazırlanan stratejik plan yapılmıştır.
- Marmara Şubemizin Kadıköy'de kiralık olarak oturduğu dairenin mülkiyeti 12.05.2012 tarihinde Derneğimizce satın alınmıştır.
- Antalya şubemize ve Adana temsilciliğimize faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere daire kiralanmıştır.
- Dernek merkezinde Muhasebe Birimi oluşturulmuştur.
- TOD Genel Merkezinin 3. katında çok amaçlı toplantı salonu hizmete açılmıştır.
- 2013 yılında Derneğimizde mevcut olan Ali Kemal YİĞİTOĞLU kütüphanesi yenilenmiş ve üyelerimiz ile ilgilenenlerin yararlanabileceği bilgisayar ortamında bir sisteme kavuşturulmuştur.
- 54. Dönem 1. değerlendirme toplantısı, Dernek organlarının, şube ve Temsilcilerinin katılımı ile 10-15 kasım 2013 tarihlerinde Kemer/Antalya'da yapılmıştır.
- Şube ve temsilciliklerde üyelerimiz ile toplantılar gerçekleştirilmiştir.
- İzmir'in Bergama İlçesinde, Cumhuriyet Halk Partisinin düzenlediği Orman ve 2B Arazilerinin Satışı ve Sorunlarına yönelik yapılan toplantıya katılmıştır.
- Kastamonu Üniversitesi ve TOD Kastamonu Temsilciliği tarafından düzenlenen ve İ.Ü. Orman Fakültesinden Prof. Dr. Ünal AKKEMİK'in konuşmacı olarak katıldığı "Türkiye'nin Fosil Ormanları ve Fosil Orman Oluşumu" konulu konferans 09.05.2014 tarihinde gerçekleştirildi.
- 24-25 Mayıs 2012 tarihlerinde, Karabük'ün Yenice İlçesinde düzenlenen Yenice ormanları için sürdürülebilir turizm geliştirme çalıştayına katılım sağlandı.
- İklim değişikliğinin canlılar üzerindeki olumsuz etkisine dikkat çekmek ve ormanların bu yöndeki olumlu etkisinden hareketle, yeşile hasret Ankara'nın Bala ilçesine bağlı

- Karahasan köyünde, 25 Nisan 2012 tarihinde gerçekleştirilen ağaç dikimi törenine katılım sağlandı.
- 20.06.2013 tarihinde Balıkesir Edremit ilçesi Zeytinli Beldesinde bulunan 3.029 m² arsa ve üzerindeki iki katlı kagir ilkokul ve lojmanın tadilat, tamirat, bakımı ve tefrişi ile kültür ve turizm amaçlı olarak kullanılması amacıyla Zeytinli Belediyesi ile bir protokol imzalandı.
 - ODTÜ kampüsü içinde yer alan Havacılık ve Uzay Bilimleri Bölümünün arkasındaki alanda yapılan geleneksel ağaç dikme şenliğine katılındı.
 - Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin ODTÜ arazisi üzerinden geçerek 1957 yılında Derneğimizin dönemin ODTÜ Rektörlüğüyle yaptığı protokol sonucu ve büyük emeklerimizle kurulmuş olan Atatürk Ormanını (ODTÜ Ormanı) ciddi manada tahrip edecek yol projesine karşı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı önünde düzenlenen basın açıklamasına katıldık. ODTÜ arazisi içinde izinsiz olarak kesilen ağaçlar için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur.
 - Ankara'nın Başkent oluşunun 90. Yıldönümü nedeniyle Nazım HİKMET Kongre ve Sanat Merkezinde, Ankara Kulübü Derneği ve Yenimahalle Belediyesinin katkılarıyla gerçekleşen I.BÜYÜK ANKARA KURULTAYI'nda TOD II. Başkanı A. Hüsrev ÖZKARA'nın başkanlığını yaptığı oturumda TOD Başkanı Fevzi KALELİ "Ankara Ormanları", Ahmet DEMİRTAŞ "Ankara'da Kent Ağaçlandırması" konulu sunum yapmışlardır.
 - Ferruh ATBAŞOĞLU tarafından "6831 sayılı yasanın başına gelenler" konulu konferans düzenlenmiştir.
 - Hukuka aykırı şekilde kıyıma uğrayan meslektaşlarımızın yanında olduğumuzu ifade etmek için ormancılık meslek ve emek örgütleri platformu olarak 19 Ağustos 2014 günü Orman ve Su İşleri Bakanlığı önünde basın açıklaması yapılmıştır.
 - Derneğimizin 90. Kuruluş Yılı Etkinlikleri çerçevesinde "Doğa Koruma" temalı karikatür yarışması düzenlenmiştir.
 - "Şiir Doğaya Bakıyor" Şiir Dinletisi, 6 Haziran 2014 tarihinde Derneğimiz Konferans Salonunda gerçekleştirilmiştir.
 - Derneğimizin müdahil olduğu "Gazi Yerleşkesinin 1. derece sit alanı statüsünden 3. derece sit alanı statüsüne dönüştürülmesine" ilişkin dava lehimize sonuçlanmıştır.
 - Ulusal kanal "Satırbaşı programı"nda TOD II. Başkanı A.Hüsrev ÖZKARA'nın sürekli ve konunun uzmanı üyelerimizin katılımı ile 30'dan fazla program gerçekleştirilmiştir.
 - Facebook üzerinde Türkiye Ormancılar Derneği Grubu oluşturulmuştur. Derneğimizin yapmış olduğu etkinlikleri grupta paylaşarak kamuoyu bilgilendirilmiştir.
 - Orman Genel Müdürlüğü'nün 2014 yılı 80 adet Orman Mühendisi alımı mülakat sınavı için tamamen sosyal medya üzerinden gelen talepler doğrultusunda Derneğimizde 27-29 Ekim 2014 tarihleri arasında eğitim verilmiştir.
 - 2012 yılında "Türkiye ormancılığının son 10 yılını tartışıyoruz" konulu panel düzenlendi.
 - 2013 yılında Prof. Dr. Cantürk GÜMÜŞ, TOD Genel Merkezinde, "Osmanlıdan Bugüne Ormancılık Politikaları Ve Güncel Sorunlar" konulu konferans vermiştir.
 - Derneğimizin kuruluş yıldönümleri ve 21 Mart Dünya Ormancılık günü çeşitli etkinliklerle kutlanmıştır.
 - RİXOS Premium Belek oteline TOD, OMO ve Yüklenici Firmanın girişimleri ile 2013 yılının sonunda 1700 Yataklı Turizm Kompleksi Belgesi alınmıştır. OMO ve TOD'a ödenen kira bedelleri yeniden belirlenmiştir.
 - Ankara Kalkınma Ajansı ile birlikte yürütülen "İklim Değişikliğine Uyum ve Azaltım Önerileri" Projesi Haziran/2012'de tamamlandı.
 - GEF Küçük Hibe Destek Programı "Doğal

Öyküler” Projesi tamamlandı.

- Yenice Ormanlarını Koruyalım Eğitim Seti hazırlandı.
- Onur Kurulu çalışma esasları ve disiplin yönetmeliği ile Danışma Kurulu çalışma esasları yönetmeliği hazırlanarak yürürlüğe konuldu.
- Planlama Sürecinde Orman Fonksiyonları - Dr. Gülzade KAHVECİ, 2012 ve İstanbul Ormanlarının Doğal Ağaç ve Çalıları – Prof. Dr.Asuman EFE, Dr.hatice YILMAZ, 2012 kitapları yayınlandı.
- Ağaçlandırma Yönetmeliği, Orman Kadastro ve 2/B Madde Uygulama Yönetmeliği, Milli Parklar Yönetmeliği, Orman Kanununun 16’ncı Maddesinin Uygulama Yönetmeliğinin bazı maddelerinin iptali ve 17/3 ve 18. Maddelerinin Uygulama Yönetmeliği Yönetmeliğinin bazı maddelerinin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemli davalar açılmıştır.
- Derneğimiz ile Uluslararası Ahşap Kültürü Derneği (IWCS) arasında 21 Mart Dünya Ahşap Günü Kutlamalarının, Ankara merkez olmak kaydıyla Türkiye’de yapılması hususunda 28 Ağustos 2014 tarihinde ön protokol imzalanmıştır.
- Dünya Ağaç Günü Etkinlikleri’nin Eskişehir Odunpazarı etkinlik merkezi olarak belirlenmiştir. 20 Kasım 2014 tarihinde imzalanan protokolle etkinlikler somut hale getirildi. Derneğimiz, IWCS ve Odunpazarı Belediyesi arasında üçlü protokol imzalanmıştır.
- Mart 2015 tarihinde Eskişehir Odunpazarı’nda gerçekleştireceğimiz Dünya Ağaç Günü kutlamaları için son aşamaya gelindi. Proje ortaklarından Eskişehir Odunpazarı Belediyesi ve Uluslararası Ahşap Kültürü Derneği (International Wood Culture Society-IWCS) ile ortakların sorumlulukları ve programın içeriği konularında mutabakata varılarak sözleşme imzalanmıştır.
- Derneğimizin 90. Kuruluş yıldönümünde “Doğa ve Kalkınma Sempozyumu” düzenlendi

Derneğimizin 90 yıllık geçmişine baktığımızda birçok önemli çalışmalar yaptığı, ormancılığımıza büyük katkılar yaptığı görülmektedir. Derneğimizin doğa ve ormanların korunması adına yaptığı çalışmaların önemi bugün daha iyi anlaşılmaktadır. Bizlere düşen görev derneğimizin dün olduğu gibi bugünde aynı anlayışla çalışmalara devam etmesidir.

Ülkemizde yaşanan ciddi olumsuz gelişmeler karşısında demokratik kitle örgütleri, meslek odaları, sendikalar ve dernekler yani kısaca tabanın sesi olan kurum ve kuruluşlara daha çok görev ve sorumluluğun düştüğünü biliyoruz. Bu yolda TOD’un da çok önemli işlevlerinin olması gerektiğine inanıyoruz. Bu sorumluluğumuzun bilinci ile sadece Yönetim Kuruluna seçilen arkadaşlarımızın yürüteceği bir çalışma değil, aynı zamanda tüm üyelerimizin de katkılarıyla yürüteceği etkin bir çalışma olması gerektiğinin bilincindeyiz.

Bu duygularla Derneğimizi daha ileri noktalara taşımak amacı ile 17 Nisan 2015 Cuma günü saat 09.30’da D.S.İ Genel Müdürlüğü D.S.İ Konferans Salonu İsmet İnönü Bulvarı Yücetepe/ ANKARA adresinde çoğunluklu olarak, çoğunluk sağlanamadığı takdirde 25.04.2015 Cumartesi günü aynı yer ve saatte yapılacak olan 55. Olağan Genel Kurul toplantısına tüm üyelerimizin katılımını bekliyoruz.

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ YÖNETİM KURULU

TOD Marmara Şubesi Genel Kurulu

Türkiye Ormancılar Derneği Marmara Şubesi'nin Genel Kurulu 18.01.2015 tarihinde İstanbul Kadıköy'deki Şube merkezinde yapıldı. Genel Kurulun açılışında Türkiye Ormancılar Derneği Genel Başkanı Fevzi KALELİ ile TOD Antalya Şubesi Başkanı Akın MIZRAKLI birer konuşma yaptılar.

Üyelerin yoklaması ve TOD Marmara Şubesi Başkanı İsmail Başoğlu'nun açılış konuşmasından sonra Yönetim Kurulu faaliyet raporu ve Denetim Kurulu faaliyet raporu ayrı ayrı oybirliği ile ibra edildi.

Yapılan oylamadan sonra yeni yönetim aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

YÖNETİM KURULU

Prof. Dr. Ünal AKKEMİK
Hasan KANDİL
Musa ŞAHİN
Doç. Dr. Coşkun KÖSE
Ahmet KILIÇASLAN

DENETLEME KURULU

Ali Erhan ÖZER
Ali ALAGÖZ
Halit BABALIK

2015 Dünya Ağaç Günü Kutlamaları (World Wood Day 2015) İçin Proje Ortaklarımızla Son Viraj Dönüldü

2 1 Mart 2015 tarihinde Eskişehir Odunpazarı'nda gerçekleştireceğimiz Dünya Ağaç Günü kutlamaları için son aşamaya gelindi. Proje ortaklarından Eskişehir Odunpazarı Belediyesi ve Uluslararası Ahşap Kültürü Derneği (International Wood Culture Society-IWCS) ile ortakların sorumlulukları ve programın içeriği konularında mutabakata varan Derneğimiz adına sözleşmeyi II. Başkanımız A. Hüsrev ÖZKARA imzaladı. 29.01.2015 tarihinde imzalanan bu sözleşme yine üçlü yapı tarafından 20.11.2014 tarihinde imzalanan protokolün devamı niteliğindedir. Bu sözleşmeye göre sorumluluklar aşağıdaki gibi belirlenmiştir. Buna göre IWCS etkinlik için dünyanın çeşitli ülkelerinden katılımcıların etkinlik merkezi olan Eskişehir'e kadar ulaşmalarını sağlarken bu katılımcıların Türkiye'de yönlendirilmeleri ve kayıt işlemleri, gerekli hammadde ve ahşap işleme makinelerinin belirlenmesi ve temin imkanlarının araştırılması işleri Derneğimizin teknik sorumluluğunda olacaktır.

Bunun yanında katılımcıların sigortaları, etkinliğin uluslararası platformlarda etkin bir şekilde duyurulması, etkinliklerde kullanılacak makine ve hammadde listelerini sağlamak, uluslararası katılımcıların Türkiye'ye ve Eskişehir'e kadar gidiş-dönüş giderleri, tanıtım ve medya kitlerinin hazırlanması, daha sonraki yıllarda Türkiye'de düzenlenecek Dünya Ağaç Günü etkinlikleri için teknik destek sağlamak Uluslararası Ahşap Kültürü Derneği (IWCS) sorumluluğunda olacaktır.

Eskişehir Odunpazarı Belediyesi ise 350 civarında yurtdışından ve yurtiçinden katılımcının Eskişehir'in önde gelen üç oteli olan Abacı Konak Otel, Turunç Otel ve Rixos Otel'de konaklamaları, yiyecek içecek giderleri, ihtiyaç duyulan ahşap hammadde ve makine-ekipmanı, kent içi ulaşimleri, etkinlik alanları olarak belirlenen Kurşunlu Külliyesi, Hasan Polatkan Kültür Merkezi, Belediye Park Bahçeler Müdürlüğü Atölyeleri, Seramik Park, Odunpazarı Meydanı gibi yerlerin tahsis edilerek etkinliklere uygun şekilde düzenlenmesi, Eskişehir'deki potansiyel katılımcıların belirlenmesini, TV, radyo ve sosyal medya organlarında tanıtım filmleri, el ilanları, afiş ve diğer tanıtıcı materyalin hazırlanması gibi sorumlulukları üzerine almıştır.

Bu arada yurtdışından IWCS Ortak Çalışma Proje Sorumluları Amerika Birleşik Devletleri'nden sanatçılar Jacques Vesery ile İrlanda'dan Cillian O'Suilleabhain'in da bulunduğu 7 kişilik IWCS Heyeti ile Odunpazarı

Belediyesi yetkilileriyle birlikte teknik detaylar üzerinde 25-29 Ocak 2015 tarihlerinde uzun süreli toplantılar gerçekleştirilerek etkinlik merkezleri tekrar görüldü. Bunun yanında Eskişehir Odunpazarı Belediyesi'nin önemli bir sosyal hizmeti olan Odunpazarı Belediyesi SOBE (*Sağlık Odunpazarı ile Evinizde*) projesi ile evde her türlü bakım hizmetleri sunulan yaşlı aileler için verilen yemek ve müzik dinletisine katılan heyetimiz burada da oldukça ilgi gördü. Etkinliklerin son ayağı olan ağaç dikme sahası olarak belirlenen Vadişehir bölgesinde incelemelerde bulunuldu. Etkinlik sonrası paha biçilemez sanatsal ahşap eserler ve ortak çalışmanın ürünü olan ve Türkiye'nin Asya Avrupa arasındaki köprü işlevine atıfla belirlenen ve farklı ülkelerden katılımcıların ortak çalışma ile üreteceği AHŞAP KÖPRÜ'nün bundan böyle sergileneceği Dünya Ağaç Günü Müzesi de etkinliklerden hemen sonra burada inşa edilerek zaten bir Müzeler kenti olan Eskişehir'in bu niteliğini daha da güçlendirecektir.

21 MART DÜNYA AĞAÇ GÜNÜ (WWD) KUTLAMALARI ODUNPAZARI,ESKİŞEHİR,TÜRKİYE 2015

21 MART DÜNYA AĞAÇ GÜNÜ (WWD) KUTLAMALARI ODUNPAZARI,ESKİŞEHİR,TÜRKİYE 2015							
06.Mart, Cuma	KAYIT						
07.Mart, Cumartesi	Ortak Çalışma Grubu (<u>Harmony</u>) “Köprü Yapımı”						
08.Mart, Pazar							
09.Mart, Pazartesi							
<u>10 .Mart, Salı</u>							
11.Mart, Çarşamba							
12.Mart, Perşembe							
13.Mart, Cuma							
14.Mart, Cumartesi							
15.Mart, Pazar							
16.Mart, Pazartesi			KAYIT				
17.Mart, Salı	KAYIT	Uluslararası <u>Genç Mobilya</u> Yapımı					
18.Mart, Çarşamba	Ağaç Oymacıları		KAYIT	KAYIT			
19.Mart, Perşembe			Ağaç Tornacıları	Halk Sanatları Atölye Çalışması	KAYIT	KAYIT	
20.Mart, Cuma					Çocuk Etkinlikleri	Sempozyum	
21.Mart, Cumartesi							AÇILIŞ SEREMONİSİ (Gündüz)
22.Mart, Pazar	Ağaç Dikimi (Öğleden Sonra)						
23.Mart, Pazartesi	Etkinliğin Bitimi ve Sergiye Hazırlanış						
24.Mart, Salı	Ahşap Müzik Konseri			Sergi			
25.Mart, Çarşamba	Kapanış ve Ödül Töreni			Özel Eğitim (İÇEM)			
26.Mart, Perşembe	Şehir Turu						
27.Mart, Cuma	Çıkış						

Neredeyse tüm bir aya yayılan dolu dolu ana ve yan etkinliklerle zenginleşecek, yurtiçi ve yurtdışında ciddi ses getirecek bu festival havasındaki kutlamalarda ve detaylarını programda göreceğiniz 7-27 Mart 2015 tarihleri arasındaki 2015 WWD kutlamalarımızda tüm üyelerimizi, doğa-orman dostlarını ve ahşaba ilgi duyan herkesi aramızda görmek istiyoruz.

<http://www.worldwoodday.org/2015/>

TOD Büyülü Nağmeler Korosu

Türkiye Ormancılar Derneği Büyülü Nağmeler Korosu 07.02.2015 Günü Saat 19.00'da Şef Nurten Demirkol Yönetiminde Türk Sanat Müziği Konseri düzenlemiştir. Ankara Büyükşehir Belediyesi Gençlik Parkı Necip Fazıl Kısakürek Salonunda yapılan Türk Sanat Müziği Konseri'ne geniş katılım sağlanmıştır.

Derneğimiz Genel Başkanının açılış konuşmasıyla başlayan program ilgiyle izlenmiştir.

Kıbrıs'ın Dünü Bugünü

Dr. Ahmet Zeki Bulunç tarafından “Kıbrıs'ın Dünü Bugünü” konulu konferans 10 Şubat 2015 Salı günü saat 17.00’de Konferans Salonumuzda gerçekleşmiştir. Dr. Bulunç, Lefkoşa’da 5 Ağustos 1945 yılında doğdu. İlk, Orta ve Lise Öğrenimini Kıbrıs’ta, Yükseköğrenimini Türkiye’de yaptı. A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi’nden mezun olduktan sonra KKTC Maliye Bakanlığı’nda Bütçe Kontrolörü olarak kamu görevine başladı. İtalya’da İSVE Kalkınma Enstitüsü’nde ve ABD’de Boston Üniversitesi’nde Yüksek Lisans, Türkiye’de Uludağ Üniversitesi’nde Doktora eğitimini tamamladı ve İktisat Anabilim Dalı’nda Doktor Unvanını kazandı. Çok sayıda ulusal ve uluslararası dergide, gazetede ve anonim kitaplarda, özellikle Kıbrıs Uyuşmazlığı konusunda makaleleri yayımlandı, konferans ve panellere konuşmacı olarak katıldı, tebliğler sundu.

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ GENEL KURUL İLANI

Türkiye Ormancılar Derneği'nin 55. Olağan Genel Kurul Toplantısı 17 Nisan 2015 Cuma günü saat 09.30'da D.S.İ Genel Müdürlüğü D.S.İ Konferans Salonu İsmet İnönü Bulvarı Yücetepe/ANKARA adresinde çoğunluklu olarak, çoğunluk sağlanamadığı takdirde çoğunluksuz ikinci toplantı 25.04.2015 Cumartesi günü aynı yer ve saatte yapılacaktır.
Genel Kurul Gündemi aşağıda belirtilmiştir.

Türkiye Ormancılar Derneği üyelerine ilanen duyurulur.

GÜNDEM

- 1- Açılış, saygı duruşu ve İstiklal Marşı,
- 2- Başkanlık divanı seçim,
- 3- Genel Başkanın sunuş konuşması,
- 4- Konukların konuşmaları,
- 5- Yönetim ve Denetim Kurulları raporlarının ve bilançonun okunması, görüşülmesi,
- 6- Yönetim ve Denetim Kurullarının aklanması, bilançonun onaylanması,
- 7- Bütçe Komisyonu oluşturulması ve hazırlanan tahmini bütçenin karara bağlanması,
- 8- 55. Dönem Yönetim Kuruluna Genel Kurulca verilecek yetkilerin görüşülmesi ve karara bağlanması,
- 9- Dilek ve Temenniler
- 10- 55. Dönem Yönetim, Denetim ve Onur Kurullarının seçimi
- 11- Kapanış

Gelenek Sürdürülmelidir

Hasan İKİZER

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanları ile Başbakanlarının ilk yurtdışı ziyaretlerini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yapmaları, ardından Azerbaycan'ı ziyaret etmeleri bir gelenek halini almıştır. Şimdilerde de Başbakan iken Recep Tayip Erdoğan'ın KKTC'yi ziyaretlerinden sonra, Cumhurbaşkanı olarak ilk yurtdışı ziyaretini KKTC'ye yapmasının ardından yeni Başbakan olan Ahmet Davutoğlu da ilk ziyaretini KKTC'ye yaptıktan sonra, R.T.Erdoğan'ın yaptığı gibi ikinci ziyaretini de Azerbaycan'a yapmaları bir geleneğin sürdürülmesi anlamını taşımaktadır.

Fotoğraf: Sami TAMSON

Türkiye'den Kuzey Kıbrıs'a Akdeniz'in altından döşenen borularla götürülecek olan su ve elektriğin çok yakın bir zamanda gerçekleşeceği müjdesini veren Cumhurbaşkanı Erdoğan, ancak Kıbrıs'ta altyapısının henüz tamamlanmamış olduğu gerçeğini de belirtmiştir. Kuzey Kıbrıs'ta olduğu gibi Güney Kıbrıs'ta da su ve elektrik sıkıntısı çekildiği, çok uzun bir zamandan beri bilinmektedir. Bu su ve elektrik, Kıbrıs Türk halkına olduğu kadar Kıbrıs Rum halkının gereksinimlerini de karşılayacak kapasitede planlanmıştır. Kıbrıs Türkleri ile Türkiye arasındaki birlik ve beraberliği kuvvetlendireceği gibi ekonomik yönden de yararları tartışılmamaktadır.

Güney Kıbrıs Rum kesiminin ekonomisinin

bozuk olduğu bir zamanda, ekonomiye yardımcı olması yanında, müzakerelerin de uzun bir süre aksamaması yönünde, iki halk arasında anlaşmaların yararlı olacağı bir gerçektir. Doğal olarak Rum siyasilerinin bu gerçekleri göz önüne alarak hareket etmeleri beklenmektedir.

Cumhurbaşkanı ayrıca müzakerelerin uzun bir süre daha devam edemeyeceği gerçeği üzerinde durarak, Kıbrıs Rum halkına da ayrıca bir mesaj vermektedir. İki kesimli bir eşitlik üzerinde durmak suretiyle de çözümün gerçekleşmeyeceğinin olası olduğunu belirtmiştir. İki devletin eşitliğine dayanmayan bir çözüme de sıcak bakmadığını ve gelecek önerileri de dikkate almayacağını belirtmektedir. İki halk arasında görüş farklarının olduğu bilinmekle

beraber, konfederasyon üzerinde de durulması gerektiğine ayrıca işaret etmektedir. İki devletli çözüm olmadığı takdirde iki ayrı bağımsız devletin düşünülebileceğini ifade etmiştir. Anlaşıldığı kadarıyla, bizim on yıllardan beri üzerinde durmakta olduğumuz, Kıbrıs ve Türkiye gazetelerinde de yazdığımız makalelerde ve yayımladığımız kitaplarda da (Kıbrıs-İki Ulus İki Devlet 2007 Kıbrıs Türk Kültür Derneği Yayını Ankara) belirtmiş olduğumuz gerçekler yeni dile getirilmektedir.

Ancak Kıbrıs'ta olduğu gibi Türkiye'de de bir kısım siyasi partiler halen birleşik bir Kıbrıs ve federal devlet konusundaki görüşlerinden vazgeçmiş değillerdir. Başbakan Ahmet Davutoğlu da Cumhurbaşkanı R.T.Erdoğan gibi ilk yurtdışı ziyaretini Kıbrıs'a yaptı. Arkasından Azerbaycan ziyaretini gerçekleştirdi. Başbakan Davutoğlu da suyun Ada'ya yakında geleceğini, ancak altyapının henüz bitmediğini dile getirdi. Güney Kıbrıs'ta çay içip Kuzey'de barışı gerçekleştirelim önerisinde bulundu. Başbakan Davutoğlu, Yunanistan Başbakanı ile Rum lider Anasatasiadişe çözümü ertelememeleri gerektiğini belirtti. Birleşmiş Milletler'e de barış çağrısında bulunarak Ada'ya daha fazla ilgi göstermeleri ve ziyaret etmeleri dileğini iletti. Ada'nın Cumhurbaşkanı Dr. Derviş Eroğlu ile birlikte basın toplantısı yaptı.

KKTC'de İngilizce sorulan soruları aynı dilde yanıtlayarak KKTC Meclis Başkanı Sibel Siber, Başbakan Özkan Yorgancıoğlu ve yardımcısı Serdar Denктаş ile de görüşmeler yaptı. Cumhurbaşkanı Dr. Derviş Eroğlu, Türkiye, Yunanistan, KKTC ile GKRY'nin aynı masa etrafında birlikte olma dileği karşılıklı görmedi. Bir soruya verdiği yanıtta da barışın sağlanması durumunda da yine ilk ziyaretini Kıbrıs'a yapacağını söyledi. Kıbrıs'taki müzakerelerin çok kısa bir zamanda tamamlanması arzusunda bulundu. Akdeniz'e barışın gelmesi için BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs Özel Temsilcisi'nin

Ada'da daha fazla bulunması gerektiğine değindi. Amerika, İngiltere ve diğer ilgililerin barış için daha fazla çalışmalarda bulunmalarını belirterek, ambargoların bir an önce kaldırılmasını dile getirdi.

Başbakan olduktan hemen sonra 62. Hükümet Programını TBMM'de okuyan ve güvenoyu alan Prof.Dr. Ahmet Davutoğlu'nun Hükümet Programının 170 ve 171 sayfalarında bir paragraf içinde yer alan Kıbrıs'a ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir;

Programda, "Kıbrıs sorununun çözümü ve Kıbrıs Türk halkının Uluslararası toplum içerisindeki haklı yerini alabilmesi, hükümetimizin önceliklerinden biridir. KKTC'nin ekonomik altyapısının güçlendirilmesi ve refahının artırılması için bugüne kadar kararlılıkla attığımız adımlara devam edeceğiz. Kıbrıs sorununun, Ada'daki her iki halkın asli kurucu iradelerini, siyasi eşitliklerini ve Ada'nın ortak sahibi olmalarını temel alan müzakere edilmiş adil ve kalıcı bir çözüme kavuşturulması için garantör ülke olarak katkımızı sürdüreceğiz ve Birleşmiş Milletler'in bu yöndeki çabalarını destekleyeceğiz" vurgusu yapılmaktadır.

Cumhurbaşkanı R.T.Erdoğan ve Başbakan Ahmet Davutoğlu'ndan sonra KKTC'ye giden eski Başbakan ve Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in de ileri yaşına karşın Kuzey Kıbrıs'a giderek bir takım temaslarda bulunması da önemle üzerinde durulması gereken bir husus olarak dikkat çekmektedir. Bu arada Demirel, Cumhurbaşkanı Dr. Derviş Eroğlu, Meclis Başkanı Sibel Siber, Başbakan Özkan Yorgancıoğlu ve Başbakan yardımcısı Ekonomi, Turizm, Kültür ve Spor Bakanı Serdar Denктаş ile görüşmelerde bulunmuştur. Çok sevdiği Rauf Raif Denктаş'ın kabrini de ziyaret eden Demirel'in Türkiye'ye mutlu ve umutlu döndüğü düşünülmektedir.

Hızlı Gelişen Türler

Osman Gökçe

osman.gokce@ege.edu.tr

www.osmangokce.com

Yıllar sonra “Düşünmektir en büyük erdem–En büyük din bilimdir elbet–Doğru yolu gösterir herdem–Bilime sarıl bilim üret” dizeleriyle başlayan ve “Din tacirlerine inanma–Safsatalara asla kanma–Bilim dışı bilgiler boştur–Yalanda keramet var sanma” dizeleriyle son bulan bir şiir yazmıştım (1). Şiirde dine söz edildiği gerekçesiyle okuyucuların hakaret yağmuruna tutuldum ve bir ton küfür yedim.

Korkmadım desem yalan olur. Bu toplumda yaşayan çoğu birey bunu bilir. Bu konuda pek çok kişi ya kendisinin ya da başkalarının başından geçmiş sayısız örneklerle karşılaşmıştır yaşamı boyunca. Müslüman ülkelerde ve ülkemizde din duyarlılığı ve din alınganlığının kişileri üzerinde hakarete uğramalar, hapslere girmeler, ölümle cezalandırmalar gibi pek çok yaptırımlar doğurduğu bilinmektedir. İşte bundan korktum. Yazdığım dizeler bir alınganlık doğurmuşsa bu alınganlığın karşılığı olabilecek cezalardan korktum.

Gaziantep Lisesi’nde okuyordum. SSCB, 4 Ekim 1957’de Sputnik-1 adlı yapay uyduyu ve hemen arkasından 3 Kasım 1957’de de Sputnik-2’yi *Laika* adlı bir köpekle uzaya göndermişti. ABD de boş durmamış bir dizi denemeden sonra 26 Mart 1958’de Explorer-3 adlı uyduyu yörüngeye oturtmuştu. Uzay Çağı yarışı kıran kırana sürüyordu. Benim gibi yağmur tanelerinin her birini gökyüzünden bir meleğin attığına inandırılan Müslüman çocuklarının kafası karışmıştı. Her ne kadar mekandan münezzeh dense de Allah’ın yerinin hep yukarıda, gökyüzünde olduğu algılanıyordu bizlerce. Oysa bu Uzay Çağı yarışları ile Allah’ın mekanı saydığımız gökyüzü işgal ediliyordu artık. Hem de bu işi Müslüman olmayanlar yapıyordu. Herkesin gerçekten kafası karıştıktı. Benimkisi de daha çok karıştıktı. Çünkü bilimin gücü beni çok

etkiliyor ve kanıtlanamayan bilgiler de beni çok kuşkulandırıyor, ikircikliliğimi artırıyor.

O güne kadar olabildiğince birçok dinsel yayın okumuş ve çevreden öğrendiklerimin üzerine yeni birçok bilgiler de edinmişim. Ama bu bilgiler kafamdaki soruları yanıtlamıyordu. Kuran’a başvurdum. Arkin Kitapevi’nin “ Bu eser, seçkin bir heyet tarafından, çeşitli dillerde çıkan, Kuran tercümeleri gözden geçirilerek meydana getirilmiştir” diye sunduğu Kuran kitabını aldım ve ders kitabı gibi okudum (2). Okuduğum bu tercüme Kuran’da da, uzayla ilgili bu gelişmeleri ve kafamdaki diğer birçok soruyu açıklayan bir bilgi bulamadım. Bu nedenle de zaman zaman üzerime tepkiler çekerek, arkadaşlarla bilim ve dini tartışıp durdum.

Bir gün benim gibi yatılı kalan Nizipli bir arkadaşım ile etüt salonunda etüt saati dışında yine bu tür konuları tartışırken dinsel bir alınganlığa neden olmuşum. Arkadaşım Kuran-ı Kerim’de bütün bu bilgilerin olduğunu iddia ediyordu. Ona göre Kuran’da her şey vardı. Bense aklımcı bilgiçlik taslayıp bilimden, bilimsel düşünceden söz ediyordum. Kavga çıktı aramızda. Biri Siverekli (Urfa), biri Mardinli, biri Develili (Kayseri), biri de bu Nizipli olmak üzere dört kişi birlik olup beni dövdüler. Ellerinden kurtulunca etüt salonundaki kömür sobasının döküm demirden yapılmış kalın ve yuvarlak üst kapağını kaptığım gibi Nizipli arkadaşşa savurdum.

Beli kırılmadı ama hastanelik oldu. Kendisi de muhafazakâr düşünceli ve yatılı öğrencilerden sorumlu olan şiiirdaşım Müdür Muavini İrfan Zülfikar öğretmenimin himmeti ile okuldan atılmaktan zor kurtuldum. Ancak bu deliliğimin bir nimeti olarak bu olaydan sonra kimse bana gözünün üstünde kaşın var diyemedi.

Diyelim ki liseli yıllarımda toydum, heyecanlıydım, toplumsal konularla ilgili düşüncelerimi açıklamakta çekincesizdim. Allah böyle buyurmuş,

o bilendir demek gibi hazır bir sığınak varken düşünmek, araştırmak, bilime bağlanmak gibi toplumumuzun çoğunluğunun bugün de yabancı olduğu ham hayallere kapılmıştım. Ama o yıllar geride kalmıştı. Üniversiteyi, askerliği bitirmiş ve evlenmişim. Artık aklımı başıma toplama zamanı gelmişti. Ancak yeterince toplayamamış olmalıyım ki ormancılıkta yani mesleğimde de araştırmacılığı seçmişim. Isparta 19 Nolu Yol Planlama Grup Müdürlüğü'nden ayrılmış o yıl yeni açılan Eğridir Göller Mıntıkası Kavakçılık Araştırma İstasyonu Müdürlüğü emrine atanmıştım (24.6.1968).

Ayhan Özkan Eğridir Kavak Fidanlığı

İzmit'te kurulan Kavakçılık Araştırma Enstitüsü ve tüm Türkiye'yi kapsayan bağlı Araştırma İstasyonları o yıllarda meslektaşların en gözde görev yerlerindendi. Aralarında, (Milletvekili olma Kavakçılık'a mühendis ol daha iyi) gibi nükteler yapıldı. Gerçekten de İzmit Kavakçılık Araştırma Enstitüsü ve İstasyonları orman mühendisleri için seçkin işyerleriydi. İsteyerek ve mutlulukla yeni görevime başladım.

İstasyon, daha önce orada hizmet veren Eğridir Orman Fidanlığı varlığının üzerine kurulmuştu. Büyük bir fidanlık alanı içinde idare binası, lojmanlar, garaj vb yapılar hazır. Kovada Gölü yolu üzerinde yeni bir fidanlık yeri daha alındı ve hızlı, huzurlu çalışmalara başlandı.

Bundan sonraki ormancılık hizmet yerlerim şöyledir: Eğridir-Göller Mıntıkası Kavakçılık Araştırma İstasyonu, Mühendis (24.6.1968-18.2.1971), İzmit-Kavakçılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Mühendis (18.2.1971-24.11.1972), Torbalı-Kavak ve Hızlı Gelişen Orman Ağaçları Arştırma İstasyonu Müdürlüğü, Mühendis (8.12.1972-22.7.1975), Osmaniye-Kavak ve Hızlı Gelişen Orman Ağaçları Araştırma İstasyon Müdürlüğü, Müdür (28.7.1975-2.4.1982), Osmaniye-Fidanlık Müdürlüğü, Müdür (2.4.1982-11.10.1984), Elazığ-Orman Bölge Müdürlüğü Ağaçlandırma Denetim Hizmetleri (25.10.1984-18.4.1985).

Elazığ'a Ağaçlandırma Denetim Hizmetleri için atandığımda oturacak bir odam, bir masam, bir koltuğum yoktu. Aslında böyle bir görev de yoktu. O yıllarda istemediği göreve atanan memur yargıya başvurabiliyordu. Bu durumda yönetim de kendisini haklı çıkarmak için memuru bir üst makama terfian atadığını bildiriyordu yargıya. Sanki böyle bir üst makam varmış gibi uyduruk makamlara atama yapıyordu. Böylece hak arayışları da engelleniyordu. Bu, yönetimin memuruna karşı başvurduğu haince bir kurnazlıktı. Hiç bir devlete yakışmayan gayri ahlaki bir durumdu. Ama elbette suçlu devlet değil, devletin o günkü yetkilileriydi.

Elazığ'daki benim yeni görevim de böyleydi. Ne benden önce ne de benden sonra orada böyle

bir görev ünvanı yoktu, olmadı. Doktora yapmış bir koridor mühendisiydim ben orada. Açık kapılardan bakıyor, kimin yanını boş bulursam içeri girip bir sandalyeye ilişiyordum. Sessizce elimdeki kitabı okumaya çalışıyordum. Bana bir şey sorulmadıkça konuşmuyordum. Eski tanıdıklarım bile bana yakın görünmekten kaçınıyorlardı. Ben de kimseye zararım dokunmasın diye yalnız başıma yaşıyordum. Bir kişinin odasına üst üste iki kere girmiyordum. Yemeklere yalnız gidiyor, yalnız geliyordum. Lokalde kenarda köşede bir masaya yalnız başıma oturuyor kitap okuyordum. Bölge Müdürü sınıf arkadaşımı ama beni tanıımıyordu, beni görünce başını öbür yana çeviriyordu.

Tam maaşla işsiz bir sürgündüm. O yıllarda bu benim başıma gelenler pek çok arkadaşımızın başına geliyordu. Çoğu daha da ağırlarını yaşıyorlardı sürgünlüğün. Bu durumdaki arkadaşlar üç beş değildi. Bir önceki kadronun tamamı idi. İktidara gelen parti genel müdürden odacıya kadar bütün kadroyu boşa çıkarıyor, yerlerine kendi yandaşlarını atıyordu. Devletin iki takım bürokrati vardı. İşsizleştirilmiş, işlevsizleştirilmiş arkadaşlar bir nükte uydurmuşlardı. Nasılsın diye sorulduğunda "Harikulade iyiyiz" diyorlardı. Ben de bu anlamda harikulade iyilerdendim.

Yapılacak bir şey yoktu. İstifa ettim. "Yirmi yıldan beri zevkle ve şerefle hizmet verdiğim ormancılık mesleğimde elimde olmayan nedenlerle hizmet verme imkanını kaybetmiş durumdayım. Yeniden hizmet verme imkanı elde edinceye kadar memuriyetten ayrılmak istiyorum. İstifamın kabulünü arz ederim. 26.3.1985" diye verdim dilekçeyi.

Biraz önce de belirttiğim gibi, devlet yetkililerinin, toplumun, meslektaşların araştırmaya karşı hiç de olumlu olmayan bakış açılarını biliyordum. Buna karşın, Cem Karaca'nın Almancılar şarkısındaki "Davulla zurnayla yola çıkmış" işçiler gibi binbir heves ve heyecanla yola çıktığım araştırmacılık maceramdan yine aynı şarkıdaki sözler gibi "Gurbet el şimdi bize dön geri diyor" diyerek büyük bir yenilgi ile ayrıldım.

Ancak şimdi burası yerinme ve yakınmanın yeri değildir. Bu nedenle burada bu maceranın işe yarayabileceğini düşündüğüm üç beş gözlemi ve bunlardan çıkarabildiğim sonuçları yazmaya çalışacağım.

Ayrıca, bu satırları yazarken öğrendim. İzmir’te çalışan kavakçılık uzmanlarından Sayın Mehmet Ercan kavakçılığın 50 yılı için bir kitap hazırlıyormuş. Mehmet Ercan benden genç bir arkadaşım ve titiz bir meslektaşımıdır. Belgelere ve doğru bilgilere dayanarak güzel bir eser ortaya çıkaracağından hiç kuşku duymuyorum. Biraz da bu nedenle burada ayrıntıya girmeyi uygun görmüyorum.

Sözünü ettiğim bu dönemdeki gözlemlerimin birincisi birlikte çalıştığım teknik kadro ile ilgilidir.

Ben genel olarak ormancılarımızın iyi yetişmiş oldukları kanısındayım. Benim dönemim için tek kaynak olan İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi’nin de çok değerli bir eğitim, öğretim ve bilim kuruluşu olduğu görüşündeyim. Bu bağlamda daha yakından tanıdığım kavakçılık mensuplarını da yere göğe sığdıramam doğrusu.

Benim kavakçılıkta göreve başladığım yıl (1968) kurumda çalışan tüm teknik eleman sayısı 40, görevden ayrıldığım zaman (1985) da 25’ti.

Enstitü’nün kurucu müdürü olan Osman Karagöz yeni kurulan Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü’nün de ilk müdürü olmuştu (1969). Ben kendisini bu görevindeyken tanıdım. Hakkında meslektaşların çok olumlu görüşlerini dinledim. Benim bilgim ise sınırlıdır.

Osman Karagöz’den sonra Enstitü Müdürü olan Mehmet Ali Semizoğlu başta olmak üzere içlerinde bir aile ortamında yaşar gibi yaşadığım kavakçılık teknik kadrosu yüz akı bir meslek grubuydu. Her birisi dil bilen, bilime inanan, kendi alanında uzman kişilerdi. İşini rüyasında gören gönüllülerdi. Yaptıkları işin önemine ve işini en iyi yapanın en iyi yurttaş olduğuna yürekten inanırlardı.

Kavakçılar Mehmet Ali Semizoğlu’nun (Ortada oturan bıyıklı arkasında Nurhan) Kızı Nurhan’ın Nişan Töreninde

Yalnızca bir fikir olsun diye veriyorum, benim bu kurumda çalıştığım 15 yıllık sürede bu dar kadro ile 115 araştırma projesi sonuçlandırılmış ve 134 adet yayın yapılmıştır.

Bu seçkin kadronun üçte biri zaman içinde akademik ünvanlar edinmişlerdir : Prof. Dr. Orhan Sekendiz, Dr. İsmail Tunçkale, Dr. Metin Vural, Doç. Dr. Ali Sencer Birler, Dr. Yaşar Şimşek, Doç. Dr. Ulvi Tolay, Prof. Dr. Korhan Tunçtaner, Prof. Dr. Savaş Ayberk, Prof. Dr. Ahmet Hızal, Prof. Dr. Metin Sarıbaş, Prof. Dr. Osman Gökçe.

Orhan Sekendiz Göller Bölgesi'nde Bir Kavaklıkta

Teknik kadro, mesleki uzmanlıklarının yanında uygar görüşlü, uygar davranışlı, uygar yaşayışlı, ileriye dönük ve açık düşünceli kişilerdi. Bireyler arasındaki saygı statüsü aile içindeki gibi yaşa ve mesleğimizin yerleşik geleneğine uygun olarak fakülte mezuniyeti kıdemine göre belirlenirdi. Örneğin Enstitü Müdürü 1949 mezunu Mehmet Ali Semizoğlu, Müdür Muavini 1945 mezunu Nedim Okçu'ya abi diye hitabederdi ve kapılardan Nedim Abiden sonra girerdi. İçlerinde bulunmaktan, birlikte çalışmaktan ve kendilerini iş dışı yönleriyle de tanımış olmaktan dolayı mutluluk ve onur duyarım her zaman.

Müdür Mehmet Ali Semizoğlu iz bırakan bir anıt ormancıydı. Müdür Muavini Nedim Okçu da gönüllerde taht kurmuş herkesin abisi bir Erzurum dadaşıydı. Anasonlu gecelerde Nedim Okçu "Serayından serayından-Ömrümün serayından" diye başlayan kendisi ile özdeşleşmiş bir türküyü dururdu. "Günde bir kerpiç düşüyor-Ömrümün serayından" derken sesi inceler ve hepimizin gönül tellerini titreştirirdi.

Sonra türkünün akası gelirdi. Mehmet Ali Semizoğlu, Nedim Abisinin elinden tutar, onunla birlikte topluluğun karşısına geçer ve elele ayakta durarak Gavur Dağı türküsünü çağırırlardı.

Bir başka Ruhi Su tadını alırdık:

Yine tuttu Gavur Dağı boranı

Hançer vurup acarladı yaramı

Sana derim Mıstık Paşa ereni

İçindeki bunca beyler nic'oldu

Sabahaca kandilleri yanardı

Soytarılar fırıl fırıl dönerdi

Ha deyince beşyüz atlı binerdi

Sana inip konan beyler nic'oldu

Ağlayı ağlayı Dadal'ım söyler

Vefasız dünyayı bu insan neyler

Bir yiğidi bir kötüyü kul eyler

Şimden sonra yaşaması güc'oldu

Herkesin gözü yaşardı. Mehmet Ali Semizoğlu'nun, Nedim Okçu'nun yanakları ıslanırdı. Soyu Osmaniye'den, Gavur Dağları'ndan gelen, Padişaha ve Cevdet Paşa'ya inat daha yukarı dağlara tırmanarak 3014 rakımlı Berit Dağı eteklerine çıkıp yerleşen bir Tecirli Türkmen'i olan benimse ağzım dilim kurur, boğazım düğümlenirdi. Ağlardım.

Prof. Dr. Abdülkadir Kalıpsız, Ali Rıza Uzuner, Osman Sun gibi bir iki öncü adla birlikte ormancılık araştırmaya matematik-istatistiği sokan Orhan Acar şube müdürümdü. Kazanabildiğim araştırıcılık niteliklerimin temelini bu alçak gönüllü, yüreği sevgi dolu Orhan Abiye borçluyum. Başka konularda da ondan çok şey öğrendim. Örneğin, mükeyyifatta (*keyif verici, uyuşturucu maddeler*) ısrar yoktur kuralını ondan öğrendim. Kızınca bağlamak yerine suskunluğu yeğlemeyi ondan öğrendim. Eşi Aynur Hanım ablam, kızı Sevgili Rüçhan kızım gibiydi. Ailesi, ailemin Abi ailesiydi. Anılarını hep yüreğimde saklarım. Işıklar içinde yatsın.

Dündar Kulabaş da Torbalı Kavak ve Hızlı Gelişen Orman Ağaçları Araştırma İstasyonu'nda müdürümdü. İstasyonun müdürü ve fakat bütün çalışanların abisiydi. Ona herkes Dündar Abi derdi. Bir melekti. Bana göre, hayatında hiç kimseyi incitmiş olamazdı. Kendisini büyük bir alçak gönüllülükle "Ben araştırıcılığım konusunda bir şey diyemem ama iyi bir araştırma yöneticisiyim" diye tanımlardı. Araştırma yöneticiliğini ayrı bir uzmanlık dalı gibi görürdü ve bunda da çok başarılıydı. Emrinde çalışırken gerçekleştirdiğim doktoramı kendisine borçluyum. Üniversite ile hocalarımla ilişkilerimi aksatmadan yürütmemde hiç bir sıkıntı çektiirmedi bana.

Bilge kişiliği ile Zeki Sermehmetoğlu, hep güler yüzlü Mehmet Ataizi, sözcükleri tesbih dizer gibi ne bir eksik ne bir fazla olmaksızın dizerek konuşan, aynı zamanda hukuk fakültesi

mezunu da olan Besalet Sürmen kendilerinden çok yararlandığım unutamayacağım meslek büyüklerimdi. Ben şanslı bir insanım.

Bir dönemi birlikte yaşadığımız ve burada hepsinin adını anamadığım tüm bu değerli meslektaşlarımın yaşamakta olanlarına uzun ve sağlıklı ömürler, bu dünyayı terkedenlerine de rahmetler dilerim.

Mesleki yaşamımdan çıkardığım ve paylaşmak istediğim ikinci konu araştırma ile ilgilidir.

Önce alt alta bir iki not düşeceğim:

1) Dönemsel mesleki toplantılarda akşamlarımızı şiirlerle süsleyen Hasan Turan, araştırma sorunlarını konuştuğumuz bir sohbette bana "Araştırmayı çok ciddiye alıyorsun" dedi tatlı bir azarla. Bizdeki araştırma kurumlarının (Gelişmiş başka ülkelerde var, bizde de olsun) mantığı ile kurulduğunu, yoksa kimsenin gerçekten araştırma yapısını düşüncesinde olmadığını anlatmaya çalıştı kızarak ve hüzünlenererek.

2) Akdeniz Bölgesi Kavak ve Hızlı Gelişen Orman Ağaçları Araştırma Bölge Müdürüydüm. Genel Müdürümüz Fahri Şentürk gelmişti Osmaniye'ye. Zaman ayırdı, sabır gösterdi ve çalışmalarımızı baştan sona dinledi ve gördü. Utandıracak kadar da övdü bizi. Görevlilerimizin tümü çok mutlu oldu. Fırsatı kaçırmadım. "Yapılanları gördünüz, beğendiniz ve övdünüz. Bütçemiz gerçekten çok yetersiz. Çukurova'da hallice bir ailenin bütçesi kadar bile değildir. Bu konuda bizi biraz desteklemenizi diliyorum" dedim. Elini omuzuma attı "Çok yorma kendini, yettiği kadar çalış. Kimsenin de zaten araştırmadan fazla bir şey beklediği yok" dedi biraz burukça bir havada.

Osman Gökçe Osmaniye

3) İzmit'te yılsonu toplantısındaydık. Mehmet Ali Semizoglu, seçilecek araştırma konularının uygulamanın bilgi eksikliğini ve gereksinimini karşılayacak bir biçimde seçilmesi üzerinde çok dururdu. Her birimizin birer araştırma sorunları defteri vardı. Gittiğimiz her yerde uygulayıcılardan sorun derlerdik. Kendi düşündüğümüz konuları da onlara iletip fikir alırdık. Enstitü'de yapılan toplantılara da bu mantıkla üst düzey uygulayıcı meslektaşlar çağrılırdı. Bu defaki toplantıya Adapazarı Orman Başmüdürü de davetliydi. Baş Müdür söz aldı ve bir özeleştirici niteliğinde olmak üzere elinde tuttuğu Ankara Ormancılık Araştırma Enstitüsü'nün bir yıllığına göstererek "Bu kitap yıllardan beri bizlere gelir. Bir kerecik bile açıp okuduğumu anımsamıyorum. Meslektaşlarımın çoğu da benim gibidir" dedi.

4) Orhan Acar'ın sınıf arkadaşı olan Orman Bakanı (Hüseyin Özalp) Enstitü'ye gelmişti. Samimi ve sıcak bir görüşme ortamı vardı. Orhan Acar eski hukukuna da güvenerek bakandan bir dilekte bulundu. Araştırmacılığın zor iş olduğunu, fakülte diploması üzerine bir yabancı dil bilmek, doktora yapmak vb biçimlerde ek edinimler ve ek nitelikler gerektirdiğini, ancak maaşlarının uygulamada çalışanlardan bile az olduğunu açıklayarak araştırmacıların özlük haklarının iyileştirilmesini diledi. Bakan Bey yarı ciddi yarı şaka "Orhan'cığım oturuyorsunuz sıcacık odalarda. Oturun işte" diye yanıtladı Orhan Acar'ı. Daha fazla ne istiyorsunuz demeye getirdi işi.

5) Yukarıdaki bildirişler 30-40 yıl öncesine aittir. Hasan Hüseyin'in dediği gibi

Osman Gökçe (Ortada) Osmaniye Kavakçılık İşçileri ile.

ekmeği bol eyledik

acıyı bal eyledik

sıratı yol eyledik

geldik bugüne

.....

kör olsan demiyorum

kör olma da

gör beni

Görelim de neyi görüyoruz, bir bakalım. O yıllardan 30-40 yıl sonra yine bir bakan, Çevre ve Şehircilik Bakanı (Erdoğan Bayraktar) çıkıyor ve “Bu ülke Müslüman bir ülke. Yüzde 99’u Müslüman. Şimdi Türkiye’nin konumu itibarıyla biz icat yapamıyoruz, buluş yapamıyoruz. Tarım ülkesiyiz biz. Ne yapacağız biz? Ara teknik eleman ülkesiyiz biz” diyor (6.Ağustos.2013, Gazeteler). Araştırmacıya, icata ne gerek var anlamında bir kader çiziyor ülkeye kendince. Daha doğrusu

bir saptama yapıyor, bir olguyu açıklıyor. Razi olunmaması gereken bir olguyu açıklıyor. Yalnızca durum saptaması ile de kalmıyor, bu duruma boyun eğmek gerektiğini de öğütlüyor.

Hiç kuşku duymuyorum, bu yazıyı okuma durumunda olanların çoğunun bu konuda bunlardan daha ilginç pek çok örnekleri vardır. Aslında verilen örnekler istisnai açıklamalar da değildir. Ne yazık ki toplumun çoğu bu verilen örneklerle benzer bir anlayış içindedir.

Sözü uzatmaya gerek yok. Durum şu ki ülkemizde araştırmaya kimse inanmamakta ve önem vermemektedir. Bu durum dün böyleydi bugün de böyledir. Çoğumuz araştırmayı gereksiz bir lüks gibi görmekteyiz. Gelişmiş ülkelerin zaten yaptığı ve yapmakta olduğu araştırmaların sonuçlarını alıp öğrenmemizi ve uygulamamızı yeterli görmekteyiz. Yine çoğumuz araştırma ile bir toplumun gelişmesi arasındaki bağlantıyı hiç anlayamamışızdır.

Osmaniye Fidanlık İşçileri

Oysa bir toplumun gelişmişlik düzeyi ile araştırma düzeyi arasında sıkı bir bağlantı vardır.

Gelişmişliğin ölçütü konusunda bireysel ve kurumsal çok çalışmalar yapılmıştır. BM'in 1993'ten beri kullandığı İnsani Gelişme Endeksi en çok kullanılan bir ölçüttür. Bu ölçüte göre ülkeler her yıl sıralanmaktadır. Örneğin Türkiye 2012 yılında bu ölçüte göre 187 ülke arasında 92. sıradadır.

Yapılabilecek küçük bir inceleme, bu sıralama ile yani İnsani Gelişme Endeksi sıralaması ile çeşitli araştırma göstergeleri arasında bütün ülkeler için sıkı bir bağlantı olduğunu gösterecektir. Araştırmaya ayrılan ödenek, araştırmacı sayısı, buluş sayısı, bilimsel makale sayısı vb araştırma göstergeleri üst düzeylerde olan ülkelerin gelişmişlik düzeyleri de ileride ve üst düzeylerde.

Elden gelenin öğün olmadığını olsa da vaktinde bulunmadığını atalarımız söylemiş ama bu öğünde, araştırmalarla üretilebilecek özgün bilimsel bilgiler konusunda ne eskiden ne de şimdi inanan olmamıştır. En büyüklerin (!) dini fetvaları ve kendi dini inançlarını bilim saydığı bir ülkede ve bu tür safsataları savuranların ve savunuların

peşinde koşan bir toplumda başka türlü de zaten olamazdı.

Bugün de geçerli olduğunu düşünerek değinmek istediğim o yıllarla ilgili bir diğer konu da personel istihdamı ve ormancılığın üst örgütlenme politikasıdır.

Türkiye 1970'li yıllarda bir yağ kıtlığı sorunu yaşamaktaydı. Saygın iş adamlarımızdan Sakıp Sabancı'nın bir açıklaması düştü gazetelere.

Türkiye'nin yıllardır çözülmemeyen bir yağ sorunu vardır. Bu işin devlet düzeyindeki yönetiminin başına yurt dışı ve yurt içi itibarlı üniversitelerde okumuş, dil bilen, master yapmış, doktora yapmış çok kişi geldi gitti. Çözemediler. Çünkü göreve her gelen kişi daha işe ısınmadan görevden alındı. Hükümet değişti, görevliler değişti. Bakan değişti, görevliler değişti. Müsteşar değişti, genel müdür değişti görevliler değişti. Devlet, memur istihdamında Al-At Politikası uygulamaktadır. Alıyorlar, atıyorlar. Ben diyorum ki ve iddia ediyorum ki bu işin başına böyle yüksek düzeyli eğitimliler, çok bilgili hünerli kişiler yerine ortalama bir kişi bile getirilse ve bu kişi 10-15 yıl bu işin başında kalabilseydi ülkemizin yağ sorunu bugünkünden daha iyi bir durumda olurdu...

biçiminde özetlenebilecek bir açıklamaydı bu.

Çarkın içindeki bir kişi olarak Sakıp Ağa'nın bu görüşünü tümü ile onaylamış ve yerinde bulmuştum o günlerde. Elbette atamalarda titiz bir seçicilik ön koşuldur. Ama seçilene de şans tanımak, yapacakları için fırsat vermek gerekir. Bütün devlet kadrolarında olduğu gibi ormancılıkta da kimse kimseye şans tanımıyordu. Al-At Politikası uygulanıyordu. Çok sık iktidarlar değişiyor ve her gelen birbirleriyle sözleşmiş gibi ya da yarış eder gibi bütün kadroyu baştan sona değiştiriyorlardı.

Örneğin, ormancılıkta 1839-1920 yılları arasında 14 genel müdür değişmiş ve ortalama görev süresi 5.8 yıl olmuştur. Buna karşı 1920-1950 arasında 10 genel müdür değişmiş ve ortalama görev süresi 3.0 yıl, 1950-60 arasında 6 genel müdür değişmiş ve ortalama görev süresi 1,7 yıl, 1960-70 arasında 9 genel müdür değişmiş ortalama görev süresi 1.1 yıl, 1970-80 arasında 6 genel müdür değişmiş ve ortalama görev süresi 1.7 yıl, 1980-90 arasında 3 genel müdür değişmiş ve ortalama görev süresi 3.3 yıl olmuştur (3).

Orman işletme müdürleri için de durum farklı değildir. Bir orman işletme müdürünün ortalama görev süresi 1950-60 arasında 1.8 yıl, 1960-70 arasında 2.9 yıl, 1970-80 arasında 2.2 yıl, 1980-90 arasında da 2.9 yıl kadardır (3).

Aslında personel istihdamında yaşanan bu acımasız, kararsız ve dengesiz politika bir başka biçimde ormancılık üst örgütlenme politikasında da yaşanmış ve bugün de yaşanmaktadır.

Şöyle ki devlet, ormancılığı hangi kaba koyacağını bilememektedir. Örneğin ilk orman müdürlüğünün kuruluşundan yani 1839'dan 1920'ye kadar genel müdürlüğün bağlı bulunduğu bakanlık 9 kere değişmiştir (3).

Bu dönemde genel müdürlük sırası ile Ticaret Nezareti, Maliye Nezareti, Orman ve Maadin Nezareti, Maliye Nezareti, Orman ve Maadin Nezareti, Ticaret ve Ziraat Nezareti, Maliye Nezareti, Orman Maadin ve Ziraat Nezareti, Ticaret ve Ziraat Nezareti arasında gidip gidip gelmiştir.

Cumhuriyet döneminde de devlet, ormancılığı yine nereye koyacağını bir türlü kararlaştıramamış ve ormancılık bu dönemde 10 kez bakanlık ve 29 kez bakan değiştirmiştir.

Ormancılık bu dönemde sırası ile İktisat Bakanlığı (1920-24), Tarım Bakanlığı (1925-28), İktisat Bakanlığı (1928-31), Tarım Bakanlığı (1931-69), Orman Bakanlığı (1969-1980), Tarım ve Orman Bakanlığı (1980-83), Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı (1983-91), Orman Bakanlığı (1991-2003), Çevre ve Orman Bakanlığı (2003-2011), Orman ve Su İşleri Bakanlığı (2011- ..) bünyelerinde yer almıştır (4).

Böyle bir fırdöndüye ne meslek dayanır ne de meslektaş. Sirk sanatçılarının başı bile dayanamaz buna, ipten düşerler.

Elbette, meslek araştırma kurumlarında bu tür hareketlilik diğer alanlara oranla daha az olmuştur. Ancak bir sepette bir meyve bozulursa ergeç öbürleri de bozulur. Bu nedenle bir süre sonra araştırma kurumları da bu fırtınadan nasibine düşeni almıştır. Araştırmacı kadrolar da hallaç pamuğu gibi atılmış, çocuk yaşta enstitü müdürleri atanmış, deneyimli kadrolar dağılmış, küskünleşmiş, kurum değiştirmiş, şanslı olan bir kısmı da üniversitelere geçmiştir.

O yıllarda ormancılar arasında bir söylem geliştirilmişti. Akşam genç ve henüz deneyimsiz bir mühendis olarak yatıp da sabah kalkınca işletme müdürü, kısım müdürü, başmüdür, enstitü müdürü vb kimlikle uyananlar için Hızlı Gelişen Türler deniliyordu, Türk Büyükleri benzetmesi yapılıyordu.

Hızlı Gelişen Türler meslekte nice ulu çınarları boğum boğum kesmişler, yıkmışlar, yakmışlar, yok etmişlerdir. Bu tür Türk Büyükleri kendilerinden başka Türk tanımamışlar, diğer Türklere akıl almaz eziyetlerde bulunmuşlardır.

Ne yazık ki geçmişimizde, yalnızca böyle bir meslekle ilgili olarak değil genelde, tüm ülke ve tüm ulus çapında da, ormancılık benzetmesi ile Hızlı Gelişen Türler ve Türk Büyükleri çok görülmüştür. Siyasal yaşamımız da bunun örnekleriyle doludur. Çocuk ve deli padişahlardan

tutun da Sarıkamış'ta 78 bin canı Beyaz Ölüm
mahkum edenlere, “Askeri kırdıran Enveri
Paşa”lara kadar nice Hızlı Gelişen Türler, nice
büyük olmayan Türk Büyüklerinin felaketleri
yaşanmıştır. Acılar, ağrılar çekilmiş, ağıtlar
yakılmıştır :

Oltu'dan girdik de Sarıkamış'a

Akıl ermez orda yatan üleşe

Askeri kırdıran Enveri Paşa

Kitlendi kapılar, mekan ağladı

Yüzbaşılar, yüzbaşılar

Tabur taburu karşılar

Yağmur yağıp gün değişsin

Yatan şehitler ışılar

İbrişimin kozaları

Battın Aṣṣar kazaları

Sarıkamış'ta kırıldı

Gonca gülün tazeleri

Bugün yaşananlar da bundan başka bir şey değildir. Devraldıkları mirasın tüm nimetlerine konup o mirası bırakanları ellerinde kazan karası, yüreklerinde kazan karası ile karalayanlar, zindanlara atanlar, onlara idam sehpası kurup cellat ipini sallandıranlar da ormancıların deyimi ile bir bakıma Hızlı Gelişen Türler ve büyük olmayan Türk Büyükleridir:

Dün puta tapardın bugün de öyle

Suyun değişse de huyun hep aynı

Dün neler yapardın bugün de öyle

Düzen değişse de oyun hep aynı

Dün canlar yakardın bugün de öyle

Sebeğ değişse de zulüm hep aynı

Dün kanlar dökerdin bugün de öyle

Silah değişse de ölüm hep aynı

Dün kul hakkı yerdin bugün de öyle

Formül değişse de hesap hep aynı

Dün hep bana derdin bugün de öyle

Çevirdiğin dümen dolap hep aynı

Sen hiç değişmedin gerisi yalan

Değişen görüntün özün hep aynı

Her zaman bulundu yalana kanan

Yalan aynı yalan sözün hep aynı

Bilmeden yaptığın yanlışa göre

Bilerek yaptığın yanlış daha çok

Böyle bir inatçı gidişe göre

Yol daha çok uzun gidiş daha çok

Açıklama

- 1- <http://www.osmangokce.com/siirler/293-dueuenmek>
- 2- Kuran, Arkın Kitapevi, 76* Ankara caddesi*76-İstanbul, Ekicigil Basımevi-Tel: 225388
- 3- Gökçe, O. (1992), Türkiye Ormancılık Politikası, Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı, İstanbul
- 4 -http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_orman_ve_su_i%C5%9Fleri_bakanlar%C4%B1_listes

Türkiye Ormancılığında Tohum ve Ağaç Islahı Çalışmalarının 50 Yıllık Serüveni: Bir Başarı Öyküsü

Sadi ŞIKLAR
Dr. Hikmet ÖZTÜRK
Dr. Murat ALAN
Ercan VELİOĞLU

Tohum yeni bir hayatın başlangıcıdır. İnsanlığın tarihinde ise üretimin temel taşıdır. İnsanların yerleşik düzene geçmelerinden bugüne kadar toprak ve tohum, üretimin en temel unsuru olmuştur. Doğadan seçilerek toplanan tohumlar toprağın bereketi olarak insanlara yansımıştır. Ormancılığın tarihi tarım kadar eski değildir. Ormanlardan yararlanma şekli son birkaç yüzyıl içinde tıpkı ilk çağlarda tarımsal bitkilerde olduğu gibi doğadan isteğe uygun olanların alınması şeklinde olmuştur.

Ormanlardan bilinçsizce yararlanmanın yanında tarım ve otlak alanı elde etme amaçlı olarak tahribat, birçok ülkede önemli miktarda ormanın yok olmasına neden olmuştur. Yaşanan savaşlar da özellikle Avrupa'da ormanların tahribinde önemli rol oynamıştır. Ormanların tahribatı, odun üretiminin devamlılığında sorunlar ortaya çıkarınca, yeniden orman kurmak ve tahrip edilen alanların yeniden ormanlaştırılması çalışmalarını ön plana çıkarmıştır. Bu durum ağaçlandırmaları ve onun en temel unsuru olan tohum konusunu ormancılığın gündemine taşımıştır. Orta Avrupa ve İskandinavya'da yapılan ağaçlandırmaların çok kötü sonuçları ise ülkeleri tohum konusunda çok ciddi tedbirler almaya sevk etmiştir.

Ülkemizin bulunduğu coğrafyada binlerce senedir yaşamış medeniyetler ormanlar üzerinde ciddi baskılar oluşturmuştur. Hem antropojenik etkiler hem de uygulanan orman işletmeciliği sonucunda ormanların yapısı olumsuz etkilenmiş ve odun üretimi açısından ormanların verim gücü oldukça düşmüştür. Bu durum ülkemizde de ağaçlandırma çalışmalarını 20.yy'ın ortasından itibaren gündeme getirmiştir. Ülkemizde ağaçlandırma çalışmalarının Avrupa'dan geç başlaması ise geçmişte onların yaptığı hataların ülkemizde tekrarlanmaması açısından iyi bir fırsat olarak da görülebilir.

Ülkemizde ağaçlandırma çalışmalarına bakıldığında planlı kalkınma döneminin başlangıcı olan 1960'lı yıllara kadar ancak yaklaşık 100.000 ha.lık bir orman içi ağaçlandırma yapılabildiği görülmektedir. 1937 yılında çıkan 3116 sayılı orman kanunun 77. maddesi Orman Genel Müdürlüğü'nü *"devlet ormanlarının vasıflarını yükseltmek ve orman sınırları içindeki açık yangın görmüş ve seyrekleşmiş kısımları ağaçlandırma"* ile görevlendirmiştir. Ancak; ekonomik sebepler, yetişmiş eleman eksikliği ve özellikle uygulanan işletme şekli ağaçlandırma çalışmalarına ve buna

bağlı olarak tohum konusuna da yeterli önemin verilmesini engellemiştir. Türkiye'de 1960'lı yıllara kadar koru ormanlarının yönetiminde seçme işletmeciliği uygulanmıştır. Bu işletme şeklinde tohuma ihtiyaç duyulmamıştır. Çünkü kalın çaplı ve yaşlı bireylerin kesilmesiyle oluşan boşluklara etrafındaki ağaçlardan gelecek tohumlarla yeni gençlik elde edileceği düşünülmüş, böylelikle ormanın devamlılığının sağlanacağı esasına dayalı olan bu işletme şeklinde ormanda kesim yapılan her bir nokta gençleştirme ünitesi olmuştur. Ancak bu işletme şekli tüm ağaç türlerine özellikle ışık ve yarı gölge ağaçlarına elverişli bir yöntem olmaması ve ağırlıklı olarak en kaliteli ağaçların kesilmesi nedeniyle ormanların yapısında bozulmalara neden olmuştur. Günümüzde ormanlarımızdan yapılan üretimin çok büyük çoğunluğunun III. sınıf olması da bu tespitleri doğrulamaktadır.

Planlı kalkınma dönemine girilmesiyle tahrip olmuş alanlarda ağaçlandırma çalışmaları yatırım programlarında yerini almış ve Türkiye ormancılığının en önemli faaliyet alanı olarak ortaya çıkmıştır. Bu anlayışın oluşmasında 1955 yılında yapılan *"Ağaçlandırma ve Kavakçılık Teknik Kongresi"* ile 1966 yılında Orman Mühendisleri

Odası tarafından düzenlenen “Orman Mühendisliği I. Teknik Kongresi” nde alınan kararların etkisi büyük olmuştur. Yapılacak yoğun ağaçlandırmaların ihtiyaç duyacağı fidanların üretimi için tohumların nereden, ne zaman, nasıl üretileceği ve nasıl saklanacağı ile ne zaman, ne kadar ekileceği ve üretilen fidanların herhangi bir adaptasyon sorunu yaşamadan nerelere dikilebileceği konularındaki eksiklikler anlaşılmış ve bu ihtiyaçları karşılayacak kurumsal yapılanma arayışları başlamıştır.

KURULUŞ

Ülkemizdeki ağaçlandırma sorunlarının gündeme getirilmesi ve yapılması gereken çalışmalar konusunda İ.Ü Orman Fakültesi Silvikültür Kürsüsünün çok önemli tespitleri ve destekleri olmuştur. Nitekim; Saatçioğlu ve Ürgenç (1963) *“Ağaçlandırma konusunda geniş ve planlı bir çalışma devresine girilmek üzeredir. Bu konudaki faaliyetlerin en önemli başlangıç çalışmalarından birini tohum ve onunla ilgili problemlerin çözümü teşkil eder. Bu maksatla tohum meşcerelerinin tesbiti, tohum toplama, saklama, tohumun ekimden evvel tabi tutulacağı işlemler, tohum ihracı, tohum bahçeleri, arboretumlar vs gibi meselelerle uğraşmak üzere Orman Genel Müdürlüğü, Ağaçlandırma Şubesinin teklifi ile “Orman Tohumları Araştırma, Seleksiyon ve Kontrol Laboratuvarları Müdürlüğü” adlı bir müessesenin kurulması karar altına alınmış ve bu yıl Ankara’da bir tohum kontrol laboratuvarı inşaatı ikmal safhasına yaklaşmış bulunmaktadır.”* sözleriyle durumu net olarak ortaya koymuşlardır.

Saatçioğlu ve Ürgenç (1963), kurulmasına karar verilen organizasyonun görevinin sadece inşasına başlanılan tohum laboratuvarında gerçekleştirilecek tohum kalite kontrolü ile sınırlı olmamasını, tohum meşcerelerinin belirlenmesi ile tohum plantasyonları ve tohum bahçelerinin tesisi, hasat dahil olmak üzere tohum kaynaklarının yönetimi ile üretilen tohumların orijinlere göre dağıtımını gerçekleştirmesini istemişler ve isminin de **“Orman Tohumları Tedariki, Kontrolü ve Ambarlama Müdürlüğü”** olmasını önermişlerdir. Kurulacak müdürlüğün araştırma çalışmalarına girmemesi yönündeki düşüncelerini

de *“Müessesenin tohum fizyolojisi ve tohuma ait diğer ilmi araştırmalar yapmağa çalışması, müesseseyi ana ve memleket için faydalı olan amacından ayırır ve uzaklaştırır. Bu ise müessesenin geleceği ve inkişafı için ümit kırıcı bir durum meydana getirir.”* şeklinde ifade etmişlerdir. Ancak müdürlük, **“Orman Tohumları Laboratuvarı Müdürlüğü”** ismi ile 1964 yılında kurulmuştur.

TOHUM KAYNAKLARININ SEÇİMİ VE TESİSİ

Ağaçlandırmalarda tohum kaynağı ve orijinin önemi çok büyüktür. Yanlış orijinli dikim materyalinin kullanılmasından doğan dünyadaki ve ülkemizdeki olumsuzluklar uygun tohum kaynaklarının seçimi ile bunlardan üretilecek tohumların nerelerde kullanılabileceğinin bilinmesini zorunlu kılmıştır. Ürgenç (1969) bu durumu; *“Eğer halen biz, muayyen bir yerde uygun nitelikte tohumlara sahip değilseniz, böyle tohumları sağlayana kadar orada ağaçlandırmayı durdurmalıyız.”* şeklinde ifade etmiştir. Her ne kadar 1956 yılında yasalaşan 6831 sayılı Orman Kanunu’nun halen yürürlükte olan 67. maddesi *“Devlete ait fidanlıklarla diğer fidanlıklarda kullanılacak veya orman yetiştirmek maksadiyle ekilecek orman ağacı tohumlarının, orman idaresinin kontrolü altında toplanmış, muayene edilmiş ve menşe şahadetnamesi (sertifika) verilmiş tohumlardan olması şarttır.”* hükmünü getirmesine rağmen toplanacak tohumların seçilmiş kaynaklardan toplanmasını şart koşmamıştır. Bu durum, hızlı bir şekilde ülke ormanlarının taranmasını ve türlere göre uygun tohum kaynaklarının seçilerek tescil edilmelerinin gerekliliğini ortaya koymuştur.

1964 yılında kurulan **“Orman Tohumları Laboratuvarı Müdürlüğü”** 1966 yılında yapılan I. Orman Mühendisliği Teknik Kongresinde alınan kararların ışığında, Orman Genel Müdürlüğü ve İ.Ü. Orman Fakültesi uzmanlarının hazırladığı 25.11.1966 tarihli rapora göre (Anonim,1966) **“Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Enstitüsü”** adını alarak 1969 yılında aşağıdaki görevleri yapmak üzere re-organize edilmiştir.

- Orman ağacı ve ağaççıklarının tohum ve diğer yetiştirme materyalinin kaliteli ve uygun orijinlerden sağlanması amacıyla tohum meşcerelerini seçmek ve bununla ilgili her türlü iş ve işlemleri yapmak,
- Tohum hasat ve kullanma mntukalarını belirlemek, tohum kaynak planlaması yapmak, değişen şartlara göre revize etmek,
- Tohum bahçesi kuruluş yerlerini seçmek, projelendirmek, tesis etmek, işletilmelerine ilişkin tedbirleri belirlemek ve uygulamayı kontrol etmek,
- Yurt içinde üretilen veya ithal edilen orman ağacı ve ağaççığı tohumlarının, uluslararası kurallara göre kalite kontrollerini yapmak ve kalite belgesini vermek,
- Tohum üretimi ve ağaç ıslahı alet ve tesislerinin planlamasını yapmak, projelerini geliştirmek, çalışmalarını kontrol ederek uygulayıcıya önerilerde bulunmak,
- Orman ağacı ve ağaççıkları tohum, meyve, fidan ve kozalaklarının yurtiçi ve yurtdışı satışını yapmak, bu konularda Bakanlığın uygulayıcı birimleri ile işbirliği yapmak ve koordinasyon sağlamak,

Enstitünün en öncelikli görevi tohum meşcerelerinin seçimi olmuştur. *Tohum meşceresi*; yüksek kalitede tohum elde etmek üzere seçilen, tohum veriminin ve genetik kazancın artırılması amacıyla müdahalelerde bulunulan, doğal ya da bazı özel durumlarda yapay olarak kurulmuş popülasyonlardır. Tohum meşcerelerinin seçimi ağaç ıslahı çalışmalarının başlangıcıdır. Ülkemizdeki tür çeşitliliğinin zenginliği ile bu türlerin çok değişik bölgelerdeki farklı ekolojik şartlara uyum sağlamış popülasyonlarının bulunması ve tüm bu alanlardan tohum kaynaklarının seçilmesi zorunluluğu ortaya yoğun bir iş yükü çıkarmıştır. Meşcere seçiminde hangi kriterlerin kullanılacağı ve seçim esaslarını belirlemek üzere İ.Ü. Orman Fakültesi, Silvikültür Kürsüsü ile işbirliği yapılmıştır. Ürgenç (1969) tarafından hazırlanan “*Namzet Tohum Meşcereleri Seçim Esasları*” konulu yayında yer alan esaslara göre tüm ülke ormanlarından çok kısıtlı imkanlarla ve öncelik ağaçlandırmalarda yoğun olarak kullanılan türlere verilerek tohum meşcereleri seçilmeye başlanmıştır (Resim.1).

Enstitü Müdürlüğü’nün 2014 yılı sonuna kadar seçtiği tohum meşceresi sayısı 35 türde 341 adet olmuş, toplam alanı ise 45.232,2 hektara ulaşmıştır. Seçilen tohum meşcerelerinin ülke üzerindeki dağılımı (ibrelili ve geniş yapraklı) Harita.1’de verilmiştir.

Resim.1: Sarıçam Tohum Meşceresi

Harita-1: Tohum
Meşcerelerinin Dağılımı

Enstitünün görevlerinden bir diğeri ise “*Tohum Kaynak Planlaması*”nın yapılmasıdır. Bu kapsamda hangi türden ne kadar ve nerede tohum meşceresi seçileceği doğrudan ağaçlandırma ve suni gençleştirme sahalarının konumlarına ve yıllık programlarına bağlıdır. Bu nedenle, tohum kaynak planlaması yapılabilmesi için ağaçlandırma programları ile yıllık suni gençleştirme projelerindeki veriler ışığında tohum kaynak planlaması yapılmış ve tohum meşcereleri bu planlamaya uygun olarak seçilmiştir. Kurulduğu 1964 yılından 2014 yılı sonuna kadar tohum meşceresi seçimleriyle ağaçlandırmalarda en yoğun kullanılan türlerde ihtiyaç duyulan tohumların hemen hemen tamamının tohum meşcerelerinden karşılayacak potansiyele ulaşılmıştır. Bu anlamda fenotipik kitle seleksiyonunun ilk aşaması, ağaçlandırma açısından bakıldığında büyük ölçüde hedeflerine ulaşmıştır.

Enstitünün görevleri arasında tohum bahçelerinin kuruluşu da yer almıştır. Tohum meşceresinden sonra fenotipik seleksiyonun ikinci aşaması tohum bahçelerinin tesisidir. *Tohum bahçesi*; üstün nitelikli ağaçların klon ya da tohumlarından kurulan, genetik açıdan arzulanmayan polen kaynaklarından izole edilmiş, özel idare ve işletmeye tabi tutulan, sık, bol ve kolay tohum hasat edilen özel ağaçlandırmalardır. Tohum bahçesi tesisi meşcere içinde en iyi özelliklere sahip (boy, çap ve gövde düzgünlüğü vb) ağaçların seçilmesiyle yani seçkin (plus) ağaçların seçimi ile başlar. Seçkin ağaç seçimine ilk bireysel seleksiyon da denilir (Resim.2).

Resim.2: Karaçam Seçkin (Plus) Ağaç

Seçkin ağaçlar akrabalık bağlarını mümkün olduğunca azaltmak için birbirinden uzakta seçilir ve seçilen ağaçlar vejetatif olarak (orman ağaçlarında genelde aşı ile) çoğaltılır ve özel bir desenle tohum bahçelerine aktarılır (Resim.3-4).

Resim.3: Aşılı Fidanlar

Resim.4: Sarıçam Tohum Bahçesi

Bu tohum bahçelerine fenotipik tohum bahçeleri de denilmektedir. Enstitü tarafından Tavşanlı-İkizoluk (piramidal karaçam) orijinli ilk tohum bahçesi 1972 yılında Hendek Fidanlığında kurulmuştur (Resim.5). 2014 yılı sonu itibari ile 9 türden, 176 adet, 1329 ha. tohum bahçesi tesis edilmiştir (Tablo-1).

AĞAÇ TÜRÜ	Adet	ALAN (Ha)
Kızılçam	70	571,3
Karaçam	56	463,2
Sarıçam	21	110,6
Sedir	11	67,9
Fıstıkçamı	5	70,5
Ladin	9	31,1
Halepçamı	2	9,6
Sığla	1	3,1
Üvez	1	1,7
TOPLAM	176	1.329

Tablo-1: Tesis Edilen Tohum Bahçeleri

Resim.5: Hendek Fidanlığında 1972 yılında Kurulan Piramidal Karaçam Tohum Bahçesi

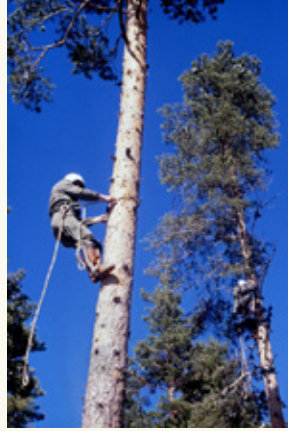
Ağaçlandırma çalışmalarında ilk sıralarda yer alan kızılçam, karaçam ve sarıçam türlerinde tohum bahçelerinden üretilen tohumlar tüm yıllık ağaçlandırma programlarını karşılayacak miktara ulaşmıştır. Bunun diğer bir anlamı artık bu türlerde çok ekstrem haller dışında tohum meşcerelerinin kullanılmasına gerek kalmamıştır.

Seçilen tohum meşcereleri ile tesis edilen tohum bahçelerinin hangi alanlarda kullanılacağı konusu doğrudan **“Tohum Hasat ve Transfer Bölgeleri”** ile ilişkilidir. Tohum meşcereleri ile tohum bahçelerinin kullanım yerlerini belirlemek üzere tohum hasat ve transfer mıntıkları çalışmaları bir program dahilinde gerçekleştirilmiş, mevcut olanlar ise yeni yöntemlerle revize edilerek uygulamacıların hizmetine sokulmuştur. Tohum hasat ve transfer mıntıkları haritaları ağaçlandırmalarda en yoğun kullanılan türler olan kızılçam, karaçam, sarıçam, sedir, doğu kayını ve doğu ladininde yapılmıştır.

TOHUM ÜRETİM, KALİTE KONTROL VE İHRACAT ÇALIŞMALARI

Seçilen tohum meşcerelerinden üretim yapılabilmesi ancak yetişmiş ve donanımlı insan gücü ile mümkündür. Bu amaçla tüm ülke bazında tırmanıcı işçiler yetiştirilmiş ve onların bu işlerde kullanacakları alet ve malzemeler geliştirilmiştir (Resim.6). Üretilen kozalaklardan tohumların elde edilebilmesi için gerekli tesisler (kozalak pistleri ve tohum çıkartma evleri) ile elde edilen tohumların uzun süreli saklanması için bir çok fidanlıkta soğuk hava depoları kurulmuştur. Tüm bu çalışmalar enstitünün önerileri ve yönlendirmesi ile gerçekleştirilmiştir.

Gerek yeni üretilen tohumlar gerekse geçmiş yıllarda üretilmiş ve soğuk hava depolarında saklanan tüm tohumların kalite kontrolleri enstitünün laboratuvarında yapılmaktadır. Bu kapsamda her bir tohum örneğinde; cins ve tür tayini, temizlik yüzdesi, 1000 tane ağırlığı, rutubet yüzdesi, çimlenme hızı ve gücü gibi testler ISTA (Uluslararası Tohum Kalite Kontrol Birliği) kurallarına göre yapılmakta ve fidanlıklar bu

Resim.6: Tırmanıcı İşçi

sayede ekim programlarını güvenli bir şekilde gerçekleştirebilmektedir (Resim.7). Günümüzde yıllık 2500 tohum örneğinin kalite kontrolünün yapıldığı enstitüde bu çalışmalar kurulduğu 1964 yılından bu yana kesintisiz sürdürülmektedir.

Resim.7: Çimlenen Karaçam Tohumları

Noel ağacı yetiştirilmesi amacı ile 1970 yıllardan itibaren Avrupa'dan özellikle Doğu Karadeniz göknarı tohumlarına önemli talep olmuş ve enstitü görevi gereği uzun yıllar tohum ihracatı çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Bu anlamda nerede ise tekel olan ülkemiz, zaman zaman 30-40 tonlara varan miktarlarda ihracat yaparak önemli miktarda gelir elde etmiştir. Bu arada ülkemizdeki araştırma kurumlarının ihtiyacı olan tohumlar ile uygulayıcı birimlerin ihtiyacı olan değişik türlere

ait tohumların ithalatı da gerçekleştirilmiştir. 2006 yılından itibaren talebin düşmesi nedeni ile tohum ihracat ve ithalat işine son verilmiştir.

GENETİK TESTLER, GEN KORUMA VE MOLEKÜLER GENETİK ÇALIŞMALARI

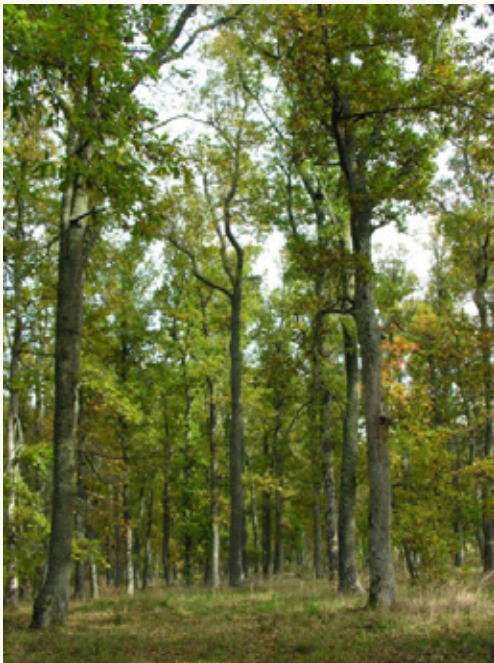
1992 yılında Orman Bakanlığının yeniden kurulması ile birlikte enstitünün yürüttüğü görevler arasına araştırma çalışmaları da ilave edilerek **“Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Müdürlüğü”** adını almıştır. Bu yıla kadar tohum meşceresi seçimi ve tohum bahçesi kurulması şeklinde devam eden ıslah çalışmalarına yeni bir vizyon oluşturmak amacı ile **“Milli Ağaç Islahı Programı”** hazırlanmıştır. Milli Ağaç Islahı Programının ormancılığımıza getirdiği yeni bir uygulama gen koruma çalışmaları olmuştur. Henüz Avrupa’da bile gen koruma çalışmaları tartışılırken, 1993 yılında hazırlanan ağaç ıslahı programının en önemli bileşenlerinden birisi, gen koruma ormanlarının seçimi ve yönetimi olmuştur. Daha ziyade statik koruma yapılan Milli Parklar, Tabiatı Koruma Alanları gibi korunan alanların gen koruma çalışmaları için

yeterli olamaması, dinamik gen koruma (ıslah programının bir parçası olarak) çalışmalarının yürütülmesi ihtiyacını ortaya koymuştur. Türlerin tüm doğal yayılış alanlarındaki genetik çeşitliliğini koruma altına almayı amaçlayan bu çalışmalar, ülkemizdeki zengin ekosistem çeşitliliği içinde yer alan türlerin hem populasyonlar arası hem de populasyon içi genetik çeşitliliğini korumak için bir örnekleme stratejisi üzerine baz edilmiştir. Örneklemelemlerde türlerin yatay ve dikey yayılışları esas alınmış marjinal populasyonlar ve doğal yayılışından uzak ada populasyonları da gen koruma ormanları olarak seçilmiştir (Resim.8).

Yapılan çalışmalar sonucu, 57 ağaç türünde, 276 adet, 40.014,1 ha. gen koruma ormanı seçilmiş ve amenajman planlarına tescil edilmiştir (Harita-2).

Seçilen türlerin 18 adeti ibreli tür 39 adeti geniş yapraklı türlerden oluşmaktadır. Orman gen kaynaklarının yerinde korunması (*in-situ*) açısından örneklenen bu populasyonlar birçok orman ağacı türünün genetik tabanının sigortası olarak uzun yıllar ormancılığımıza hizmet edecektir. Bu çalışmalar yeterli midir sorusunun yanıtı hayırdır. Hala büyük tür zenginliğinin olduğu ülkemizde hem yeni türlerin hem de yeni populasyonların eklenmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

Resim.8: Meşe Gen Koruma Ormanı

Harita-2: Gen Koruma Ormanlarının Dağılımı

Bir ağaç türünün genetik yapısı hakkında bilgi olmaksızın gen koruma çalışmalarını istenilen seviyede yürütmek olanaksızdır. Bu nedenle; gen koruma çalışmalarına rehberlik edecek parametrelerin, türde popülasyonlar arası ve popülasyon içi genetik çeşitliliğin, popülasyonlar arasında gen göçünün, eşleşme deseninin belirlenmesine gerek vardır. Bu bilgileri sağlamak için moleküler genetik laboratuvarı kurulmuş, birçok orman ağacı türünde hem gen korumaya yönelik parametrelerin elde edilmesi hem de ormancılık uygulamalarının genetik çeşitliliğe etkilerini belirlemek üzere bir çok araştırma projesi tamamlamıştır. Yeni projeler üzerinde çalışmalara devam edilmektedir.

Etkili gen koruma için kendi yetişme ortamında (*in-situ*) gen koruma çalışmaları ile yetişme ortamı dışında (*ex-situ*) gen koruma çalışmalarının kombine edilmesi gereklidir. *Ex-situ* gen koruma çalışmaları tehdit altında bulunan türler ile ticari olarak ön plana çıkan türler için öncelikli olarak yürütülür. Bu prensip ışığında endemik türümüz olan ve yok olma tehdidi altındaki Anadolu sığıla'sında yürütülen moleküler genetik çalışmalar sonucunda elde edilen bilimsel verilere göre bir adet *ex-situ* gen koruma alanı tesis edilmiştir. Ayrıca ticari olarak önemli olan bir çok türde kurulmuş olan tohum bahçeleri de yeterli sayıda bireyle örneklendiğinden *ex-situ* gen koruma alanları olarak hizmet görmektedir.

Milli Ağaç Islahı Programında ağaçlandırmalarda yoğun olarak kullanılan türler (kızılçam, karaçam, sarıçam, Toros sediri ve doğu kayını) yoğun ıslah çalışmaları yapılacak türler olarak belirlenmiştir. Yoğun ıslah çalışmaları kapsamında yürütülecek en önemli çalışma ise genetik testlerdir. Türler göre belirlenen ıslah zonlarında genetik olarak üstün olanların belirlenmesi amacıyla genetik testlerin kurulması programda öngörülmüş; yetişmiş insan gücü, mali imkanlar ve ağaçlandırma potansiyeli dikkate alınarak öncelik kızılçama verilerek 1994 yılından itibaren çalışmalara başlanmıştır.

Vejetatif olarak üretilemeyen orman ağacı türlerinde ıslah değerlerinin kısa sürede belirlenmesi için önerilen genetik test yöntemi

“Açık Tozlaşma Döl Denemeleri”dir. Açık tozlaşma döl denemeleri üvey kardeş döl denemeleri olarak da isimlendirilebilir. Bu denemeler ile seçkin (plus) ağaçların; hacim, gövde düzgünlüğü, odun kalite özellikleri gibi istenen özellikleri, dölleri aktarabilme yeteneklerine bakılarak ıslah değerleri belirlenmekte ve en üstün olanlarla genotipik tohum bahçeleri kurulmaktadır (Resim.9). Bu bahçelerden üretilen tohumlar ağaçlandırmalarda kullanılarak genetik kazanç (verim) önemli oranlarda artırılmaktadır.

Resim.9: Kızılçam Döl Deneme Sahası

Kızılçam'da 1998 yılından itibaren her zonda bir araştırma projesi olarak kurulmaya başlanan döl denemelerinin ara sonuçları alınmaya ve genotipik kızılçam tohum bahçeleri kurulmaya başlanmıştır. Bu bahçeler birinci nesil genotipik tohum bahçeleri olarak adlandırılmaktadır. Elde edilen bilimsel verilere göre, genotipik tohum bahçesi tohumları kullanıldığında kızılçam ağaçlandırmalarından birim alanda %25-30 oranında daha fazla hacim elde edebilmek mümkündür. Bunun anlamı istenilen çapa daha kısa sürede ulaşılabileceği, hatta idare süresinin önemli ölçüde kısaltılabilecek olmasıdır. Halen her yıl elde edilen sonuçlara göre genotipik kızılçam tohum bahçeleri kurulmaya devam edilmekte olup 2014 sonu itibarıyla 10 adet, 75,6 ha. genotipik kızılçam tohum bahçesi kurulmuş ve önemli bir kısmı da tohum üretmeye başlamıştır. Ayrıca kurulan denemeler yeterli olgunluğa ulaşmakta olup, ikinci nesil tohum bahçelerinin kuruluşu bile gerçekleştirilebilecek bir seviyeye gelmiştir.

Döl denemelerinden elde edilen bilgiler aslında doğrudan endüstriyel ağaçlandırma ormancılığı ile ilgilidir. Dünya’da tesis edilen ağaçlandırmaların tüm orman alanlarına oranı %5 olmasına karşın bu alanlar dünya toplam odun üretiminin %35’ini karşılamaktadır. Bu açıdan bakıldığında gerek doğal ormanlarımızın korunması ve üzerlerindeki üretim baskısının azaltılması gerekse ülkemizdeki odun arz açığının kapatılmasının en etkili yolu olarak endüstriyel ağaçlandırmalar ön plana çıkmaktadır. Bu amaçla yapılacak çalışmalar için uygun türlerin başında ise kızılçam gelmektedir. Çünkü kızılçam, ülkemizde en geniş yayılış alanına sahip, ağaçlandırmalarda en yoğun kullanılan ve hızlı gelişen bir türdür. Ayrıca odunun kullanım alanının geniş olmasına bağlı olarak pazarlama sorununun bulunmaması ile genetik olarak ıslah edilmiş tohum kaynaklarının tesis edilmiş olması onu ön plana çıkarmaktadır. Dolayısı ile Orman Genel Müdürlüğüne uygulamaya konulan endüstriyel ağaçlandırma eylem planında en büyük payı kızılçam almıştır. Türk ormancılığında uzun yıllardır konuşulan endüstriyel ağaçlandırmaların en önemli handikapı olarak gösterilen ıslah edilmiş dikim materyali temini konusu kızılçam açısından artık ortadan kalkmıştır. Endüstriyel ağaçlandırmalarda kullanılacak ıslah edilmiş kızılçam tohumları tamamen genotipik kızılçam tohum bahçelerinden karşılanabilecek durumdadır. Geline bu aşama, Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünün kızılçam genetik ıslah çalışmalarındaki çok önemli bir başarısıdır.

SONUÇ

“Orman Tohumları Laboratuvarı Müdürlüğü” olarak 1964 yılında çalışmalarına başlayan, günümüzde ise 2011 yılındaki re-organizasyon sonucu **“Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü”** olarak çalışmalarını sürdüren kurumun diğer araştırma enstitü müdürlüklerinden farklı olarak en önemli avantajı, araştırma ve uygulama çalışmalarını birlikte yürütebilmesidir. Bu sayede önemli araştırma sonuçları uygulamaya aktarılabilmiş, daima uygulamacılar ile birlikte çalışılarak onların sorunlarına çözümler geliştirilebilmiştir.

Bu kapsamda günümüze kadar; 40014,1 ha gen koruma ormanı ve 45232,2 ha tohum meşceresi seçimi, 1329 ha tohum bahçesi (75,6 ha genotipik) kuruluşu ile moleküler genetik ve kalite kontrol çalışmalarında ulaşılan seviye, dünya standartlarını yakalamıştır.

Ormancılıkta zaman zaman yaşanan olumsuzluklardan enstitü de payını almıştır. Ülke bazında çalışmalar yürütmesine rağmen personel sayısı her zaman ihtiyacının çok altında olmuş, alt yapısı da sık sık bozulmuştur. Ancak bu durum çoğu zaman çalışmaların yürütülmesine engel olmamış, daima bir çıkış yolu bulunarak kurumsal yapı devam ettirilebilmiştir. Yukarıda belirtilen bu unsurlar artık yönetim biliminde de tartışmasız kurum ve kuruluşların başarılı çalışmaları için ön şart olarak görülmektedir.

Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü 2014 yılında 50. yılını kutlamıştır. Kuruluşundan günümüze kadar zaman zaman yaşadığı tüm olumsuzluklara rağmen çalışmalarını hep *“Doğal Ormanlarımızdaki Genetik Çeşitliliği Korumak ve Ağaçlandırmalar için Gerekli Tohumları Üstün Vasıflı, Genetik Olarak Islah Edilmiş Kaynaklardan Üretilmesi”* temel hedefi ile çok başarılı bir şekilde yürütmeye devam etmektedir.

KAYNAKÇA:

- 1.Prof.Dr.Fikret SAATÇİOĞLU, Dr.Suad ÜRGENÇ (1963): Ankara’da Kurulmasına Karar Verilen Orman Tohumları Tedariki, Kontrolü ve Ambarlama İşleri Müessesesinin Amaç, Plan ve Cihazlanmasına Ait Teklifler. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri:B, Cilt:XIII, Sayı:2
- 2.Anonim (1966): Türkiye’de Orman Tohumları İstihali ve Kullanılması Esasları Raporu.
- 3.Doç.Dr. Suad ÜRGENÇ (1969): Namzet Tohum Meşcereleri Seçim Esasları. Orman Bakanlığı Yayınları. Sıra No: 524, Seri No: 50

Kent Yolları - Yol Ağaçları

Prof. Dr. İlçin ASLANBOĞA

*K*ent yollarının işlevleri:

- yaya ve taşıt trafiğinin güvenli ve rahat bir şekilde devinimini sağlamak,
- kentin alt yapısını (su, kanalizasyon boruları, aydınlatma, enerji, iletişim hatları vb.) taşımak olarak özetlenebilir.

Kent yollarını kimler planlar, tasarlar, uygular ve bakımını yapar:

Kent yolları kent plancıları tarafından semtlerin işlevlerine, nüfus yoğunluklarına, sosyal yapılarına vb. uygun bir biçimde planlanır. Bu arada yapı yükseklikleri, taşıt ve yaya yolları ile refüj genişlikleri, otopark alanları vd. belirlenir. Mimarlar ve inşaat mühendisleri yapılarla ilgili tasarımları ve uygulamayı yaparlar. Sonuçta kent yolları ana işlevlerine uygun, ancak yapı ağırlıklı kent mekanları – kent peyzajları olarak ortaya çıkar.

Eğer yapısal uygulamalarda mimari estetik değerler önemsenmiş, işlev ve malzeme uyumu gözetilmiş, yollar trafiğin ve kentlinin konfor beklentisine uygun bir şekilde kent mobilyaları ile donatılmış ise sorun yoktur.

Pek çok ülkede üzerinde tek ağaç bulunmayan, ancak şık ve işlevsel bulvarlar, caddeler vardır.

Yol ağaçlarının işlevi nedir, neden kent yollarına ağaç dikilir:

- İnsanoğlu doğası gereği çevresindeki ağaçlardan mutlu olur “aksini söyleyeni duymadım” (estetik işlev).
- Ağaçlar taçlarıyla uyumsuz yapıları maskeleyip çirkin görünümleri perdeleyerek, kent yollarında genelde gözlenen yapısal kaosu yumuşatırlar (fiziksel işlev).
- Yüksek yapılarla sınırlanan yol mekanının insan üzerinde yarattığı olumsuz etkiyi ve kentlinin doğal alanlara olan özlemimi kısmen azaltırlar (psikolojik işlev).
- Yaya yollarını ve otoparkları gölgelerler “özellikle sıcak ülkelerde önemlidir” (ekolojik işlev).
- Uygun tür ve dikim yeri seçilmesi halinde trafiği yönlendirirler (Trafik tekniği ile ilgili işlev).

Yolların ağaçlandırılmasını kimler planlar, tasarlar, uygular ve kimler bakımını yapar:

Ağaçlandırılmış kent yollarına sahip olma fikri kentlerin ve kent yollarının planlanması aşamasında var olmalıdır. Yani kent plancısı taşıt ve yaya yollarının, refüjlerin genişliklerini, yapıların yollarla olan ilişkilerini ve mesafelerini ve altyapı donanımlarının geçeceği hatları belirlerken yolların ağaçlandırılacağı düşüncesini ön görmelidir.

Kent plancısı eğer planladığı kentte ağaçlı yollar hedefliyorsa bilmesi gereken çok basit bir kural vardır: Ağaçlar canlı varlıklardır, zaman içinde büyürler ve en küçüğünün boyu ve taç genişliği 5 m.dir, ya da başka bir deyişle yol mekanında taçlarıyla, yerin altında kökleriyle en az 25 metre küplük hacimler kaplayacaklardır. Ayrıca ağaçlar çevrelerini maskeleyerek, perdeleyerek, gölgeleyerek bazen olumlu bazen olumsuz etkileri yaratabilecektir. Üstelik gerek toprak altında gerekse toprak üstünde kentin alt yapı donanımlarıyla (örn: aydınlatma elemanları ya da trafik lambalarıyla) aynı mekanları paylaşacakları için sorun yaratabileceklerdir.

Bu bilgi kent plancının ağaç dikilecek şeritleri ya da noktaları doğruya yakın belirmesi için yetecektir. Yollar boyunca yapı ve altyapı tasarımlarını yapacak olan mimar ve mühendisler de bu bilgilere sahip iseler sağlıklı ve işlevsel bir yol ağaçlandırmasının temeli atılmış demektir.

Uygulama ve bakım, biyolojik-ekolojik temele dayalı bilgilerin yanı sıra kentsel donanımlar ve kentsel mekan tasarımları konusunda eğitilmiş peyzaj mimarları ya da orman mühendisleri tarafından yapılmalıdır. Çünkü yollar boyunca oluşmuş ya da tasarlanmış mekanlara uygun türlerin seçimi, dikim yerlerindeki yetişme ortamı koşullarının ıslahı, bakım önlemlerinin sürekliliğinin sağlanması bu konuda uzman olmayı gerektirmektedir.

Kentlerimizdeki uygulamalar sizce böyle mi yürüyor?

Eski Bir Araştırmamanın Düşündürdükleri

İ. Altan TACENUR
Or. Yük Müh. İst. Üni. Or. Fak. 1966

Fotoğraf: Güngör GENÇ

“*B*u metni uzun yıllar önce yazmış ancak çalışma hayatının karmaşası içinde bir kenarda unutup değerlendirememiştim. Emeklilięin ilerleyen yıllarında, mevcut olan mesleki yayın ve belgeleri elden çıkarırken bu yazıyı görünce yırtıp atamadım. Ekosistemin doğal dengesi içinde, beslenme zincirini ilginç içerikle inceleyerek bir araştırma (1) konusu ve ondan esinlenen bu yazının, yıllar sonra da olsa anlamlı olacağını düşünerek, eski orijinal metni aynen, ancak başlığına ‘Eski’ tanımını ekleyerek dergimize göndermeyi uygun buldum. Bu şekilde doğayı korumaya ve ekosistem araştırmalarının önemine küçük bir katkı yapmak istedim.”

Tüm canlılar bulunduğu çevrede ekolojik denge içinde yaşamlarını devam ettirmektedirler. Ekosistemde canlı ve cansız varlıkların karşılıklı ilişkileri yaşamı etkileyen ve hatta canlıyı  l me kadar sürükleyen bir olgudur. Bu durum canlı varlıklar arasındaki ilişkilerde de bulunmakta ve akıllı, g    ler  nde olmak üzere

birbirlerinin yaşamlarını etkileyerek genelde insandan hayvana ve bitkiye doğru uzanan bir faydalanma zinciri meydana gelmektedir. Bu ilişki beslenme gerçeğinden kaynaklandığından her canlının beslenme durumu ve dengeli beslenmesi önem kazanmakta ve tercihler bilinçli veya içgüdüsel olarak yapılmaktadır. Örneğin evimizde, soframızdaki yiyeceklerin protein, vitamin, mineral besinler gibi içeriklerini değerlendirme alışkanlığının ne kadar geliştiğini rahatlıkla belirtebiliriz.

Beslenme ile ilgili araştırma ve incelemeler kültür bitkisi ve hayvanları üzerinde yoğunlaşmış durumdadır. Ancak bunun yanında, doğada ormanlardaki, bitki-hayvan ilişkileri dahi beslenme açısından insanların yararına araştırmalara konu olabilmektedir. Ülkemiz koşullarına göre fantastik görünen Amerika Birleşik Devletleri Güney Ormancılık Araştırma istasyonu tarafından yapılan bir araştırmaya (1) değinmek isteriz (Seasonal Distribution of Nutrients in Plants of Seven Browse Species in Louisiana). Bu çalışma, Güney Bölgesinde ibrelili ve yapraklı karışık ormanlarda bulunan akkuyruklu geyiğin (white tailed deer) doğal çevreden beslenmesine ilişkin bulunmaktadır.

Bu araştırmada, ibrelili ve yapraklı türlerin bulunduğu karışık bir meşcerenin akkuyruklu geyiğe beslenme olanağı veren otsu ve odunsu çeşitli bitki toplulukları ile kaplı olduğu ve geyiklerin sağlıklı ve verimli olabilmeleri için doğal otlama veya insanlar tarafından mevsimsel yiyecekler temin edilmek suretiyle yeterli besin sağlamaları gerektiği belirtilmektedir.

Bu amaçla meşcerede mevcut çalı ve ağaç olarak, günlük çamı (*Pinus taeda*), Amerikan sığlası (*Liquidambar styraciflua*), nisa (*Nyssa sylvatica*), *Callicarpa americana*, saparna (*Smilax rotundifolia*), *Symplocos tinctoria*, *Gelsemium sempervirens* türleri incelenmiştir. Bu türlerin yaprakları ile sürgünlerinin uçlarında (5 ve 10 cm'ye kadar iki bölüm halinde), kuru madde, protein, eter, lif durumu, hazmı kolay karbonhidrat, kül, kalsiyum, fosfor yüzdeleri ve kalsiyum/fosfor oranlarının yıl boyunca mevsimsel değişimleri saptanmıştır. Araştırmayla elde edilen

çeşitli veriler değerlendirilerek genel sonuç olarak ilkbaharda yaprak ve sürgün uçlarında, geyik için yeterli protein olduğu, yaz başlarında ise dokuların olgunlaşması ile yalnız yapraklarda gerekli proteinin bulunduğu belirtilmektedir. Ayrıca bütün türlerde ve kısımlarda kalsiyum yıl boyunca yeterli miktarlarda olmasına karşın fosforun genellikle eksiklik gösterdiği saptanmaktadır.

İçeriği ve sonuçları kısaca belirtilen bu araştırma, dünyamızda yıllar boyu yetersiz ve dengesiz beslenme ile karşı karşıya milyonlarca insan bulunmasına rağmen geyiklerin beslenmesi gibi bir konuyu yıllar önce inceleme gereği duyan insanoğlunun bir ölçüde çelişisini de vurgulamaktadır. Ancak buna karşın doğada bitki-hayvan arasında sağlıklı dengenin kurulması, doğanın korunması ve doğa-insan ilişkilerinde ne denli ileri aşamalar içinde olduğu ayrı bir gerçeği yansıtmaktadır.

Bu araştırmada da saptandığı gibi canlıların beslenmesinde kalsiyum ve fosforun önemli bir yeri bulunmaktadır. Kısaca değinilirse proteinin yapısında bulunan fosfor, generatif gelişmeyi ve olgunlaşmayı hızlandıran ve metabolizma üzerinde etkili bir element olup tüm yaşam olaylarında gerekli enerjiyi sağlamaktadır. Kalsiyum, organizmanın çeşitli kısımlarında yer alan örneğin kemiklerde kalsiyum fosfat halinde önemli görevleri olan bir besindir. Bitkilerin hücre duvarında bulunur ve büyüme bölgelerindeki meristem dokuların sürekli gelişmesinde rol oynar. Bu iki önemli besinin doğal bir ilişkisi vardır.

İnsan kanındaki fosfor, çocuklarda 5-6 mg/100 ml, erişkinlerde 2,5-4,5 mg/100 ml, kalsiyum ise 10 mg /100 ml düzeyinde bulunmaktadır. Plazmadaki, kalsiyum ve fosfor besinleri arasındaki yakın ilişki $Ca \times P = R$ (30-40) formülü ile ifade edilmektedir. Bu dengenin bozulması belki birçok hastalığın nedeni olabilecektir. Sığırların, kan serumundaki kalsiyum miktarı insanlar ile hemen hemen aynı olup 10-12 ml düzeyindedir. Kalsiyum gereksinimi hayvanın yaşına, cinsine, süt verme durumuna göre değişmekle beraber normalin üzerinde bulunan kalsiyum miktarı, fosfor metabolizmasını bozabilmektedir.

Fotoğraf: Güngör GENÇ

Orman ekosisteminde yapılan araştırmalarda ise, Ca/P oranının ilkbahardan kışa doğru büyüme gösterdiği ve yaşlı ibrelerin genç ibrelere göre daha büyük değerlere sahip olduğu saptanmıştır. Bu süreç, fosforun insanlarda olduğu gibi gençlik ve gelişme çağı için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu yazıya konu olan araştırmada incelenen türlerin Ca/P oranları arasında büyük farklılık bulunmaktadır. Ancak hayvan beslenmesi açısından 2/1-1/2 oranlarının tercih edildiği ve 5,5/1'e kadar yükselebileceği kabul edilmektedir. Bu konuda günlük çamının (*Pinus taeda*) ilkbaharda ibrelerin 1,3/1 oranına sahip bulunduğu daha sonra dokuların olgunlaşması ile bu dönem içinde en uygun değeri 2,3/1 olduğu belirtilmektedir.

Diğer taraftan İç Anadolu orman fidanlıklarında bir yaşındaki sarıçam ve karaçam fidanlarında yeşerim yılına sonuna doğru görülen renk bozukluklarına ilişkin olarak Eskişehir Orman fidanlığında yaptığımız küçük bir incelemede (1987.Eskişehir Or.Top.Lab.-yeni Or.Top.Eko.Araş.Enst.) bu durumun önemli ölçüde Ca/P oranına büyümesinden ve dolayısıyla kalsiyum ve fosfat besinleri arasındaki bozulan ilişkiden kaynaklandığı yaklaşımını vermiştir. Örneğin sarıçam fidanları ibrelerinin sağlıklı devrede Ca/P oranı 5,9 iken, normal devresinde 3,4 olarak saptanmıştır(2).

Kısaca değinildiği üzere tüm canlılar ekolojik denge içinde yaşamlarını sürdürerek aralarında bir yararlanma zinciri meydana getirmektedirler. Ekosistemde insandan bitkiye kadar olan canlıların bünyelerinde, kalsiyum ve fosfor besinlerinde olduğu gibi benzer besin ilişkileri, dengeleri bulunabilmektedir. Bu şekilde her canlının bünyesindeki besin dengeleri karşılıklı faydalanma ile birbirlerine aktararak devamlılığı sağlanabilmektedir. Canlı ve cansız varlıklarla bütünleşen ekosisteme, özellikleri dikkate alınarak, doğal dengenin devamlılığını bozmadan ancak onun tolerans sınırları içinde, bilinçli uygulamalarla müdahale edilebileceği esası hiçbir zaman unutulmaması gerekmektedir. Aksi halde doğanın tahribi ve doğal dengenin bozulması sonuçları doğmaktadır ki bu ise insanlığın kendini açmazlara sürüklemesi olmaktadır.

KAYNAKÇA

- 1-BLAIR,R.M. and E.A.jr. EPPS 1969. Seasonal Distribution of Nutrients in Plants of Seven Browse Species in Louisiana
- 2-TACENUR İ.A.,1987.Bazı Orman Fidanlıklarındaki 1+0 Yaşlı Sarıçam ve Karaçam Fidanlarında Görülen Fizyo –Morfolojik Bozukluklara İlişkin İncelemeler. Ormancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi, Ankara.Cilt:33 Tem.1987.No:66

Büyük kulaklı yarasa

Myotis bechsteinii (Khul, 1817)

Yrd. Doç. Dr. Nuri Kaan ÖZKAZANÇ

SİSTEMATİKTEKİ YERİ

Takım: Chiroptera (Yarasalar, Uçan Memeliler)

Familya: Vespertilionidae
(Düz Burunlu Yarasalar)

Tür : *Myotis bechsteinii* (Khul, 1817)
(Büyük Kulaklı Yarasa)

İng : Bechstein's Myotis, Bechstein's Myotis,
Bechstein's Bat

Frn : Murin De Bechstein

STATÜSÜ

IUCN'in kırmızı listesinde NE (Near Threatened-tehlikeye açık tür) statüsünde olan ve ender görülen bir yarasa türüdür. Dağılışı yaptığı tüm bölgelerde tür tehlike altında olarak değerlendirilmektedir. Avrupa'da popülasyon azalması en hızlı olan yarasa türleri arasında yer almaktadır. Türün Avrupa'daki birçok popülasyonu özellikle habitat parçalanmalarına ve bozulmalarına bağlı olarak hızla azalmaktadır.

MORFOLOJİSİ

Ortalama boyları: 45-55 mm, kanat açıklığı 150-300 mm, ağırlıkları ise 7-14 gram olan orta büyüklükte bir yarasa türüdür. Nadir yarasa türlerinden olan büyük kulaklı yarasanın en önemli özelliği kulaklarının uzun, geniş ve bir mızrak şeklinde olmasıdır. Erginlerin vücutlarının üst kısımları soluk kırmızımsı kahverengi, alt kısımları ise açık gri renkte uzun kıllı bir kürk ile kaplıdır. Yüzleri uzun, sivri, çıplak ve pembeme bir renktedir. Genç bireylerin renkleri açık kül grisidir. Kanatları kısa, oransal olarak geniş ve parlak kahverengi-gri renktedir. Kanat uçlarında kısmi beyazlıklar bulunur. Korktukları ya da tedirgin oldukları zaman vınlama ya da vızıldama şeklinde bir çağrı sesi çıkarırlar. Bu tür uçuş sırasında duyulabilecek çağrı sesleri çıkarmaz. Büyük kulaklı yarasa uçuş sırasında iki tip yankı sesi çıkararak cisimlerin yerini bulmaktadır. Kısa olan FM bandlı ses 80-38 kHz ve düz, uzun olan FM bandlı ses ise 60-32 kHz dir.

YAYILIŞI

Büyük kulaklı yarasa güney, orta ve batı Avrupa'da lokal dağılışlar yapmaktadır. Belçika, Bosna Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Fransa, Almanya, Yunanistan, Hollanda, İsveç, İsviçre, İngiltere, Portekiz, Hollanda Avrupa'daki önemli yayılış alanlarıdır. Bunun dışında orta ve yakın doğuda Afganistan, Ermenistan, Azerbaycan, Irak ve İran'da da bu türe rastlanmaktadır.

Ülkemizde Kırklareli, İstanbul, Zonguldak, Bartın, Antalya ve Artvin illerinde küçük koloniler halinde tespit edilmiştir.

YAŞAM ALANLARI

Yayılış yaptığı alanlarda çoklukla doğal gelişmiş yaşlı yapraklı ağaç ormanlarında yaşamayı tercih eder. Yaşam alanlarındaki genellikle büyük ağaç kovuklarına ya da mağara, in ya da çökelti gibi yer altı oyuklarına yuvalarını yapar. Çoğu zaman kullanılmayan binalarda da görmek mümkündür. Bazı alanlarda nadir de olsa iğne yapraklı ağaçların bulunduğu ormanlarda da görülebilmektedir.

BESİNLERİ

Besinlerini çoklukla böcekler oluşturmaktadır. Güveler, sinekler ve gece kelekleri en çok tercih ettiği besinler arasında yer almaktadır. Avlanma sırasında oldukça alçak uçarlar ve yerdeki ya da dallardaki besinlerini alırlar.

Büyük kulaklı yarasanın dışkıları üzerinde yapılan analizler sonucunda gübre sinekleri, çekirgeler, fındık ve pamuk kurtlarına da rastlanmıştır. Zaman zaman besinleri arasında örümcekler de dahil olmaktadır.

BİYOLOJİSİ

Özellikle meşe ve dişbudak ağaçlarındaki ağaçkakanların yaptıkları oyuklarda tünemeyi tercih eder. Bu ağaç kovuklarında tüneyerek kış uykusuna da yatarlar. Bunun yanında mağara, in ve diğer yer altı oyukları da önemli kış uykusuna yatma yerleridir. Çiftleşme mevsimi sonbahardan ilkbahara kadar uzamaktadır. Nisan-Mayıs aylarından itibaren tünek yerlerine yerleşirler. Bu dönemdeki koloniler 10-30 bireyden oluşmaktadır. Analık kolonileri adını alan bu toplulukların 100 bireye kadar çıktığı kayıt edilmiştir. Doğumlar Haziran sonu itibarı ile başlar ve Temmuz ayı başına kadar devam eder. Analık kolonileri yaz boyunca sık sık yer değiştirmektedir. Yeni doğan yavrular Ağustos ayının ortasına doğru uçmaya başlarlar. Geciken çiftleşmelerde kış geçtikten sonra çiftleşmeyi takip eden yaz mevsiminde doğumlar meydana gelir. Büyük kulaklı yarasının 21 yıla kadar yaşadığı kayıt edilmiştir.

Diğer yarasa türleri gibi gün batımından sonra ortaya çıkan büyük kulaklı yarasa hemen avlanmaya başlar. Uçuşları oldukça hassastır. Genellikle güveler, sivrisinekler ve çeşitli böcekler ile beslenir. Avlanırken alçak uçarlar ve yerde ya da bir dal üzerinde belirledikleri avlarının üzerine pike yaparlar.

Kışlayan yarasaların yüksek nemli ortamlarda 4-11°C arasındaki sıcaklıklarda kışlamaya girdikleri rapor edilmektedir. Yarasalar kış tünelerinde nispeten geç uyurlar ve tespit edilen en uzun göçleri 35 km olarak kayıt edilmiştir. Türün korunması için en önemli unsur yaşam alanlarının korunması ve bu alanlarda insan faaliyetlerinin en az seviyeye indirilmesidir.

Yazıda kullanılan tüm fotoğraflar Dr. N. Kaan ÖZKAZANÇ tarafından çekilmiştir

KAYNAKLAR

Anonym (2009) Habitats Directive Article 17 Reporting Species name: *Myotis bechsteinii* Anne x: II, IV
European Topic Centre on Biological Diversity

The IUCN Red List : <http://www.iucnredlist.org/>

ARKIVE: <http://www.arkive.org>

TRAMEM: <http://www.tramem.org>

http://en.wikipedia.org/wiki/Bechstein%27s_bat

<http://jncc.defra.gov.uk/protectedsites/sacselection/species.asp?FeatureIntCode=S1323>

<http://visitcentralbalkan.net/en/pages/read/t:the-park/c:fauna/s:/p/o:bechsteins-bat-myotis-bechsteinii>

Bat Conservation Trust 2010: www.bats.org.uk

Ulu Çınar'ı Yitirdik: YAŞAR KEMAL

Derleyen: Sezgin ÖZDEN

Bu sayıda yıllardır ilk defa vefat haberi vermeyeceğim diye sevinirken, Dergiyi baskıya gönderirken Yaşar Kemal'in ölüm haberi geldi. Kendisini Demokrat olarak niteleyen herkeste ondan biraz etki vardır. Memed ile Abdi ağa arasındaki çelişkiden beslenmiştir belli ki solculukları. Zulmeden ağa da olsa eşkıya da olsa zalimdir. Memed, yavuklusu Hatçe'nin Abdi ağanın yeğeni ile evlendirileceğini duyunca Hatçe'yi kaçıtır. Peşlerine düşen Abdi ağayı çatışmada yaralayıp yeğenini öldürür. Hatçe de yakalanınca Memed sığınacak yeri olmadığı için Deli Durdu denilen eşkıyanın çetesine katılır. Ancak yine güvendiği dağlara kar yağmıştır. Çetenin yaptığı haksızlıkları gören Memed Deli Durdu'dan nefret eder. Arkadaşları Recep Çavuş ve Cabbar ile Deli Durdu'nun çetesinden ayrılır. Memed köye gelir ve Abdi Ağa'yı vurur. Bu duruma sevinen köylü bayram eder. Memed ise atını dağlara doğru sürer ve o günden sonra Memed'den haber alınmaz.

Yaşar Kemal'i meslektaşımız Av. Serdar Şengün de şu satırlarla anıyor: *Türk'lerin en Kürd'ü, Kürt'lerin en Türk'ü yıldızları seçti yaşamak için. Yolun ışıklarla dolu olsun büyük yazar, Türk, Kürt, Ermeni, Rum, Süryani, Arap, Laz ve nicesi... Türkiye'nin insanlığa armağanı... İnsanlığın Türkiye'ye hediyesi. Çağıldayarak git, ıst gecelerimizi giderken bile...*

Seni okuduğumuz için ilk gençlik yıllarımızın yatılı okullarında, hakaretlere uğradık. Yatılı okulların öğrenci dolaplarında gestapo kılıklı öğretmenimsilerce kitapların araştırıldı. Kitaplarını bulduklarında zulalarda, vatan kurtardıklarını sandılar... Türkçeyi öğretmen kimliğiyle ve otuzlu yaşlarında bile düzgün konuşamayanlardan senin komünist bir "hain" olduğunu duyduk... Sen Anadolu'yu dünyaya yazmıştın. Buydu büyük suçun. Dünya tamdı insanı, gericiliği, çabayı, vazgeçmemeyi, umudu, sayende bir kere daha, bu topraklardan...

Gözün arkada kalmasın! Adını bile bilmediğin binlerce "geceleri gizli gizli yasak kitap okuyucusu leyli talebeler", seni çok sevdi unutulmamacasına ve unutturmamacasına...

Fırat Suyu'nun kan aktığını bileceğiz, Tan Yerinde Horozlar öterken, Karıncanın su içtiğini Karadeniz'de bileceğiz. Çıplak bir denizin tam ortasında çıplak bir adada cırılçıplak umudumuzu bu ülkeden kesmemeyi bileceğiz...

Uzayın derinliklerinden aziz ruhunla bize bak usta... Yalnız koyma bizi...

Asıl adı Kemal Sadık Gökçeli. Van Gölü'ne yakın Ernis (bugün Ünseli) köyünden olan ailesinin Birinci Dünya Savaşı'ndaki Rus işgali yüzünden uzun bir göç süreci sonunda yerleştiği Osmaniye'nin Kadirli ilçesine bağlı Hemite köyünde 1926'da doğdu. Doğum yılı

bazı biyografilerde 1923 olarak geçer. Ortaokulu son sınıf öğrencisiyken terk ettikten sonra ırgat kâtipliği, ırgatbaşılık, öğretmen vekilliği, kütüphane memurluğu, traktör sürücülüğü, çeltik tarlalarında kontrolörlük yaptı. 1940'lı yılların başlarında Pertev Naili Boratav, Abidin Dino ve Arif Dino gibi sol eğilimli sanatçı ve yazarlarla ilişki kurdu; 17 yaşındayken siyasi nedenlerle ilk tutukluluk deneyimini yaşadı. 1943'te bir folklor derlemesi olan ilk kitabı Ağıtlar'ı yayımladı. Askerliğini yaptıktan sonra 1946'da gittiği İstanbul'da Fransızlara ait Havagazi Şirketi'nde gaz kontrol memuru olarak çalıştı. 1948'de Kadiri'ye döndü, bir süre yine çeltik tarlalarında kontrolörlük, daha sonra arzuhalcilik yaptı. 1950'de Komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla tutuklandı, Kozan cezaevinde yattı. 1951'de salıverildikten sonra İstanbul'a gitti, 1951-63 arasında Cumhuriyet gazetesinde Yaşar Kemal imzası ile fıkra ve röportaj yazarı olarak çalıştı. Bu arada 1952'de ilk öykü kitabı Sarı Sıcak'ı, 1955'te ise bugüne dek kırktan fazla dile çevrilen romanı İnce Memed'i yayımladı.

1962'de girdiği Türkiye İşçi Partisi'nde genel yönetim kurulu üyeliği, merkez yürütme kurulu üyeliği görevlerinde bulundu. Yazıları ve siyasi etkinlikleri dolayısıyla birçok kez kovuşturmayla uğradı. 1967'de haftalık siyasi dergi Ant'ın kurucuları arasında yer aldı. 1973'te Türkiye Yazarlar Sendikası'nın kuruluşuna katıldı ve 1974-75 arasında ilk genel başkanlığını üstlendi. 1988'de kurulan PEN Yazarlar Derneği'nin de ilk başkanı oldu. 1995'te Der Spiegel'deki bir yazısı nedeniyle İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılandı, aklandı. Aynı yıl bu kez Index on Censorship'teki yazısı nedeniyle 1 yıl 8 ay hapis cezasına mahkûm edildiye de cezası ertelendi.

Şaşırtıcı imgelemi, insan ruhunun derinliklerini kavrayışı, anlatımının şiirselliğiyle yalnızca Türk romanının değil dünya edebiyatının da önde gelen isimlerinden biri olan Yaşar Kemal'in yapıtları kırkı aşkın dile çevrilmiştir. Yaşar Kemal, Türkiye'de aldığı çok sayıda ödülün yanı sıra yurtdışında aralarında Uluslararası Cino del Duca ödülü, Légion d'Honneur nişanı Commandeur payesi, Fransız Kültür Bakanlığı Commandeur des Arts et des Lettres nişanı, Premi Internacional Catalunya, Fransa Cumhuriyeti tarafından Légion d'Honneur Grand Officier rütbesi, Alman Kitapçılar Birliği Frankfurt Kitap Fuarı Barış Ödülü'nün de bulunduğu yirmiyi aşkın ödül, ikisi yurtdışında beşi Türkiye'de olmak üzere, yedi fahri doktorluk payesi aldı. 28 Şubat 2015 tarihinde vefat etti¹.

O iyi insanlar, o güzel atlara bindiler ve cekip gittiler. Demirin tuncuna insanın piçine kaldık.

Kasım 2014'te Bilgi Üniversitesi'nin kendisine 'fahri doktora' unvanı vermek için düzenlediği törene sağlık sorunları nedeniyle katılmayan Yaşar Kemal'in gönderdiği mesaj, adeta okurlara bırakılmış bir vasiyetti. Yaşar Kemal gönderdiği mesajda şöyle demişti: *Bir, benim kitaplarımı okuyan katil olmasın, savaş düşmanı olsun. İki, insanın insanı sömürmesine karşı çıksın. Kimse kimseyi aşağılayamasın. Kimse kimseyi asimile edemesin. İnsanları asimile etmeye can atan devletlere, hükümetlere olanak verilmesin. Benim kitaplarımı okuyanlar bilsinler ki, bir kültürü yok edenlerin kendi kültürleri, insanlıkları ellerinden uçmuş gitmiştir. Benim kitaplarımı okuyanlar yoksullarla birlik olsunlar, yoksulluk bütün insanlığın utancıdır. Benim kitaplarımı okuyanlar cümle kötülüklerden arınsınlar².*

1. <http://www.yasarkemal.net/biyog/index.html>

2. Gazetelerden

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Gezisi

Özgen DEMİREL

1 3-18 Ekim 2014 tarihlerinde İ.Ü. Orman Fakültesi 1960-62 girişli devre arkadaşları, eşleri ve Eski Dostlar grubu olarak 21. Geleneksel yıllık toplantımızı büyük bir katılımıla Kıbrıs'ta yaptık.

Ankara, İstanbul, Adana, Antalya, Hatay'dan katılan arkadaşlarımız Kıbrıs-Ercan Havaalanından alınarak, Girne'ye 9 km mesafedeki yörenin en güzel plajına sahip Resort-Convention SPA Oteline transferleri yapılarak Otele yerleşimimizi tamamladık.

Kıbrıs için TC vatandaşlarına pasaport ve vize zorunluluğu yoktur.

Öğlen yemeğinden sonra Otelin özel salonunda toplanarak geçen bir yılın hasretini giderdik.

Sayın Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş'ı andıktan sonra, bu yılın toplantı açılışını arkadaşımız Fevzi KALELİ yaptı. Toplantıda adada yapacağımız iki günlük programı ve otel ve çevre tanıtımından sonra dostlar anılarını tazeleyerek akşam yemeğinde buluşmak üzere ayrıldık. Yemekler ve içki her şey dahil konseptinde olduğundan her şey boldu.

Akşam yemeği sonrası, arkadaşlar Otel'in lobilerinde, cafe-bar kısmında canlı müzik eşliğinde sohbetlere devam ederken bir kısım arkadaşlarımız da 24 saat hizmet veren Casinosunda kazanma heyecanını yaşadılar. Grup her gece buraya uğramadan da geçemediler.

Gazinodan sonraki uğrak yerimiz, canlı müziğin yapıldığı cafe-bar idi. Arkadaşlarımız her gece dans ve müziklere eşlik ederek hoşça vakit geçirdiler. Bu ortamı da her yerde olduğu gibi bizlere benzettik, çalınan caz ve dans müziğini oyun havasına döndürerek hep beraber pistleri doldurarak salona hareket getirdik. Kardeşimiz Urfalı İlhan HARMANCI'nın şarkı, türküleri ve Haydi Abbas'ını da Otelin yerli ve yabancı misafirlerine dinlettik.

Dostlarımız boş zamanlarını, havuz ve plajda geçirdiler. Otelden Girne'ye her gün saat başı kalkan servis ile Girne merkezine gezmeye ve alışverişe gittiler. Burada yerli ve yabancı içkilerin fiyatları Türkiye ile kıyaslandığında çok daha ucuz idi, hatta çarşıdaki fiyatlar gümrük mağazalarından da ucuz idi. Arkadaşlar kendileri ve dostları için hediyelik, içki, İngiliz çayı ve bura ile özdeşleşmiş Hellim peynirinden bolca aldılar.

Adanın stratejik konumunda bulunması çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Ada Akdeniz'de Sicilya ve Sardunya adalarından sonra 3. Büyük adadır. Kıbrıs adası, Yunan, Mısır, roma hâkimiyetinde kalmış 1571 yılında Venediklilerden Osmanlı hâkimiyetine geçmiştir. 1. Dünya savaşında İngiliz mandasına girmiş 1960 yılına kadar İngilizlerin hâkimiyeti devam etmiştir. Adada İngiliz etkinliği halen devam etmektedir. Trafik sağdan olup, araçlar sağ direksiyonlu, trafik ışıklarında öncelik yayaya verilmektedir.

Gezimizin 1. Gününde Boğaz şehitliğini ve anıtını ziyaret ettik. Burada Türkiye'nin her tarafından şehit verdiğimiz şanlı şehitlerimiz yatmakta.

Ruhları Şad olsun.

Lefkoşe durağımızda, 24 Aralık 1963'de Rumların gece yaptıkları baskında, Kıbrıs Türk Kuvvetleri Alayı doktoru Binbaşı Dr. Nihat İlhan'ın eşi ve çocukları ile ev sahiplerinin şehit edildiği tek katlı ev o günkü baskın hali ile insanlık ayıbı olarak "BARBARLIK MÜZESİ" olarak ziyarete açıktır.

2. günkü gezimizde Gazi Magusa da St. Barbanas İkon ve Arkeoloji müzesi, büyük şair ve hürriyet kahramanı Namık KEMAL'in sürgünde kaldığı, küçük, loş ve tek pencereli zindanı ve Müze evi ile Lala Paşa Camii ziyareti ve çay-kahve molasından sonra Magusa'nın hayalet şehir Maraş bölgesine geçiyoruz, bu bölge yerleşime kapalı olup o günkü

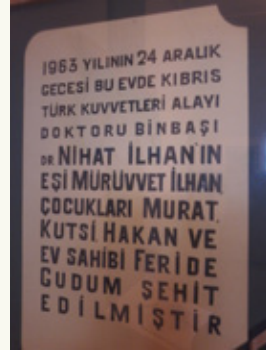

savaştan kalma izlerle, çok katlı oteller ve evler harap halde kapalı tutuluyor.

Gezimizin devamında Girne'yi kuşbakışı gören, Beşparmak Dağları eteklerinde yeşillikler arasında bulunan Beylerbeyi yerleşkesinden geçerek Bellapais Manastırı – Beyaz giyinmiş Meryem Ana Kilisesi ve turistik köyü gezerek Girne sahiline doğru dönüşte, 1974 Kıbrıs Barış Harekatında Türk Kuvvetlerinin çıkarma yaptığı Karaoğlan Plajı, Makarios'un yazlık villası ile çıkarmada şehit olan Kd. Alb. H. İbrahim Karaoğlanoğlu ve askerlerinin anıt mezarları ve şehitlikleri, Barış ve Özgürlük Müzesi, Rumların savaştan kaçarken bıraktıkları, silah, tank ve asker taşıyıcılarının sergilendiği açık hava müze parkından sonra, adanın en hareketli şehri Girne'de Girne Kalesi ve Müzesi, restoranların sıralandığı Girne Limanı ve çarşı gezisi ile gezilerimizi tamamlıyoruz.

Bu gezide bizlere, Adanın savunmasında mücahitlik yapmış, başöğretmenlikten emekli olmuş ve yine mücahit olan 2. Rehber ile

seyahatlerimizi yaptık, Kıbrıs hakkında geniş tarihi ve ekonomik bilgileri kendilerinden aldık.

Kıbrıs da halen ateşkes antlaşması devam etmekte, ekonomik ambargo uygulaması nedeniyle de Ada halkı kendi kaderine terk edilmiştir.

Adanın coğrafi yapısı incelendiğinde, Beşparmak dağlarının ardından Lefkoşa'ya kadar düz ve ekilebilir geniş araziler olmasına rağmen su kaynakları kıtlığından tarım gelişmemiştir. Bu sahalarda hayvancılık ve mandıracılık yapılmaktadır. Sahil kısımları zeytinlik ve narenci bahçeleri ile kaplıdır. Ambargo nedeniyle üretilen narenciyeler yurt dışına ihraç edilemediğinden ya yerinde çürümeye terk edilmekte veya Türkiye'den gelen alıcılar tarafından maliyetin altında satın alınmakta, dış ticaret gelişmemiş, sanayi yok denecek kadar az olup, dünya devletlerince tanınmadığından turizme büyük desteği olacak yabancı turist sayısı da oldukça düşüktür. Ekonomiye büyük katkıyı Türkiye'den gelen turistler ve Casinoların varlığı ile çok sayıda saygın üniversitelerin bulunması hareketlilik sağlamaktadır.

Adada da bizde olduğu gibi Vakıflar aracılığı ile her köye cami projesi uygulamasına geçilmiş.

Lefkoşa'daki Cumhurbaşkanlığı Köşkü! İle tek katlı Parlamento binasının mütevazı görüntüsü bize ayrı bir çağrışım yapmıştır.

Yavru Vatan; görülmeye değer bir yer, dünya devletleri insanlık adına Ambargoyu kaldırırlarsa, turizm cenneti ve su kaynakları arttırılırsa ovalarında çeşitli bol ürün elde edilecek Akdeniz'in önu açılmış kendine yeter ülkesi olabilir.

Bu vatan toprağı, İstiklal ve Bağımsızlık uğruna canlar verilerek kazanılmış, çeşitli medeniyetleri barındırmış, tarihi eserleri, doğası ve denizi ile duygu ve sevinci birlikte yaşattı.

Eğlenceli geçen bu gezimizi, anılarımızda yaşatarak, Dostlarımızla gelecek yeni senede Sağlık ve Mutlulukla buluşmak dileğiyle vedalaşarak Ana Vatana döndük.

ÖZGE CAN'DAN ...

Daha 20 yaşında taze gonca gül idim,
Evimde, okulumda okşanır, sevilirdim,
Sapık bir şoför beni hem öldürdü, hem yaktı,...
Annemle babamı ah öksüz bıraktı.

Evim barkım Mersin'de, Tarsus'ta da okulum,
Sabah akşam gittiğim çok süslü idi yolum,
Bir minibüs şoförü hemen üstüme saldırdı,
İki gözüm karardı, kırıldı elim kolum.

Büyük ümitlerim vardı, tümü yarıda kaldı,
Ölümüm sevenlerimi çok sarstı derinden,
Yanık Özge alındı, bataklık dere kenarından,
Evimde bağı yanık anamla babam kaldı.

Bu dünyada sevenim çokmuş, bunu anladım.
Okulda kardeşlerim karalar bağlamış.
Yetmiş milyon ulusum, ölümüne ağlamış,
Karanlık bir kabirde çok yalnız öksüz kaldım.

Ağlama anacığım, meleğin uçtu gitti.
Ben size doyamadım, gözlerim açık gitti.
Bana bu zulmü yapan o şoföre lanet olsun,
Doymasın dünyasına, gözüne toprak dolsun.

Sabri Deniz 23.02.2015

DÜZELTME VE ÖZÜR

Dergimizin Kasım-Aralık 2015 sayısında 47. Sayfada olması gereken Ömer Tuncay Özgökmen'e ait fotoğraf sehven bir önceki sayfada Aziz Çağlayan'a aitmiş gibi yer almıştır. Bu karışıklıktan dolayı Özgökmen ve Çağlayan ailelerinden özür diler, bu vesileyle müteveffa üyelerimize tekrar rahmet dileriz.

Prof. Dr. Sezgin Özden

Editör

TOD - Türkiye Ormancılar Derneği
Tuna Caddesi No:5/8 Kızılay-ANKARA
Tel: 0312.433 84 13 Faks: 433 26 64

www.ormancilardernegi.org

ÜYELİK AİDATLARI için;

Türkiye Ormancılar Derneği Ziraat Bankası Yenişehir Şubesi (Şube Kodu: 471)

IBAN TR250001000471397751395002 (TL Hesabı)

Hesaplarımıza yapacağınız üyelik aidatı ve diğer ödemeleriniz için Türkiye'nin tüm Ziraat Bankası şubelerinden kesinlikle herhangi bir masraf alınmayacaktır.